

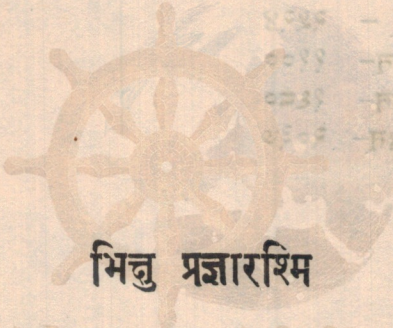
विशाखा-चरित्र

भिक्षु प्रज्ञारश्मि

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस

विशाखा-चरित्र

भिक्षु प्रज्ञारश्मि

Dhamma.Digital

गण महाविहार, कान्तिपुर

प्रकाशक : लोखक स्वर्ण
गण महाविहार, काठमाडौं,
नेपाल ।

बुद्ध सम्बत् - २५२४
नेपाल सम्बत्- १९००
ईसवी सम्बत्- १९८०
विक्रम सम्बत्- २०३७

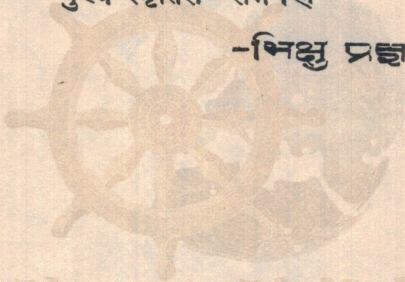
मू २१५० जक

हापांगु संस्करण- १०००
द्वितीय संस्करण- १०००

थाकू- बज प्रिन्टिङ्ग प्रेस, टेंगसा

स्वर्गीय पूज्य पिता बुद्धिराज शाक्य
स्वर्गीय पूज्य मां बालकुमारी शाक्यया
पुण्य-स्मृतिस समर्पण

-भिक्षु प्रहारसिंह

Dhamma.Digital

भिक्षु प्रज्ञारश्मि

Dhamma.Digital

निगू शब्द

भगवान बुद्धयागु उपदेश पालि त्रिपिटकय् बांलाक सुर-
क्षित जुया च्वंगु दु । त्रिपिटकया ह्लापांगु पिटक सूत्रपिटक
खः । थुकी न्यागू निकाय दु । थुपि निकायत मध्ये छगू खुद्क
निकाय खः । थुकी दुगु विभिन्न सफूत मध्ये “धर्मपद”
(धम्मपद) नं छगू खः । थुगु हे धर्मपदया न्यागूगु बर्गं पुष्पवर्गं
(पुष्पवर्ग)या छपु गाथा भगवान बुद्धं विशाखा उपासिकाया
लक्ष्य याना आज्ञा जुया बिज्याःगु जुयाच्वन ।

थुगु गाथा भगवान बुद्धं श्रावस्ती आज्ञा जुया बिज्याःगु
खः । थ्व हे गाथा लिसें स्वाना च्वंगु धर्मपद अर्थकथाया
महाउपासिका विशाखायागु बाखं साब हे बांलाः । हानं
विशेष याना महिला वर्गयात उपयोगी व प्रेरणादायी जू ।
थुगु बाखं लंका, वर्मा, श्याम, कम्बोडिया आदि बौद्ध देशय्
साब हे नां जाः । विशाखायागु नां कायेवं हे वयागु ब्याक्क
सुचरित्र कीगु न्ह्योने च्वं वइ ।

नेपालय् अथे नं विशाखायागु बाखं उपलब्ध मजू ।
उकिं जि श्री सुमंगल विहारय् च्वनाबले थनि नीस्वदें नीप्यदें
ह्लापा विशाखा चरित्र नामं वयागु आदर्श चरित्र धर्मपद
अर्थकथा स्वया सःसःथे च्वया । २५०० बुद्ध-जयन्ती वर्षय्
प्यंगुगु विश्व बौद्ध सम्मेलनया उपलक्ष्यय् प्रकाशित नं जुल ।

थुगु सफूयात सकसिनं तःधंगु श्रद्धां व्वन । हानं थुगु सफू अभाव जुयावं वन । विशेषतः “नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा” या षष्ठ्यक्रमय् नं दुय्याःगुलि याना थुगु सफू तःसकं अभाव जुल । अथे नं थुकियात पुनः प्रकाशित याये मफया च्वन । भों थिके । प्रेसया ज्याला नं आपाः जुल । नीस्वदें नीप्यदें लिपा थौं बल्ल हानं निगूगु संस्करण कथं विशाखा चरित्र श्रद्धालु धर्मप्रेमीपिनि न्होने तये फत । थुगु संस्करणय् छुं भति खँ तना नं बियागु दु । पूज्य अमृतानन्द महास्थविरं च्वया विज्याःगु “बुद्धकालीन महिला” सफुॉत थुकी ग्वाहालि बिल । उकि “बिशाखा चरित्र” तहाकः जुमा ह्लापा स्वया निदुगं हे विस्तृत जुल धाःसां ज्यू ।

अन्तस थुगु संस्करण प्रकाशित यायेगुली नं प्रेसया ज्याय् आयुष्मान सुदर्शनं ग्वाहालि याना बिज्यात । जिगु दुनुगलं तिसैं धन्यवाद दु । आशा याना, थुगु सफू सकल उपासक उपापिकापित महाउपासिका विशाखायागु बांलागु चरित्र थःगु भाषां सीकेत थुइकेत आपालं उपयोगी सिद्ध जुइ । अस्तु !

गण महाविहार
फान्तिपुर
५ अँलाख ११०० - भिक्षु प्रह्लादचिन्म

तीसा

भगवान् बुद्धो इत्य् भगवान् बुद्ध व भिक्षु सङ्घ प्रति
श्रद्धा भक्ति तद्वा वंषि उपासिकापि मध्यय विशाखा श्रद्धाय्
अग्रगण्यहा उपासिका खः । विशाखा गुलि बुद्ध शासनय्
योगदान वियादन, उलि हे छम्ह भिम्ह बांलाःगु स्वभावम्ह
मिसा जुइत माःगु आदर्श क्यना वन । थुजाम्ह विशाखा
उपासिकायागु परिचय थनि नीप्यदँ न्ह्यो अर्थात् नीन्यासःदँया
बुद्धज-यन्ती वलय् दे पूज्य प्रज्ञारश्मि भन्तेनं नेपाःया
उपासक उपासिकापित हानं नेपास भाषा साहित्ययात विया
विज्यात ।

नेपाल बौद्ध परिपत्ति शिक्षा”या निति बुद्धभागु इलय्-
या उपासिकापिनिगु चरित्र माःबले “विशाखा चरित्र”
ग्वाहालि यात । अले वंगु स्वदँ प्यदँ न्ह्यो निसँ थुगु सफू
मदया वन । उकि हानं थुगु सफूया निगूगु संस्करणय्
ह्लापाया सिबे बांलाक व विस्तृत कथं “विशाखा चरित्र”
या वर्णन जूगु दु । हानं अःपुक नेपाल भाषां “विशाखा
चरित्र” सीके मास्ते वःपिन्त थुकि ह्लापा सिबे अप्ठः ज्ञानवीगु
जुल ।

भिक्षु प्रज्ञारश्मि महास्थविर नेपालय् स्थविरवादी बुद्ध
शासन प्रचारयाः इतिहासय् ह्लापांगु नसंचागु युग निसँया
लुमंके बहःपि पूज्य महास्थविरपि मध्यय् छम्ह खः । जिथे
वा जिगु युगयापिथे दबू दये धुंका भि दवुली प्याखं
हुइथे बुद्ध धर्मया प्रचार कार्यय् विज्याःम्ह स्वस्वपोल भन्ते

मखु । नेपालय् स्थविरवादी भिक्षुपि च्वनेत विहार धयागु हे महुनिबले अर्थात् आनन्दकुटी व विहार श्रीसुमंगल विहार हे महुनिबले निसैंया धर्म प्रचारकर्पि पूज्य महास्थविरपि मध्यय् थ्वसपोल भन्ते नं छम्ह खः । श्री सुमंगल विहारया विकासय् थ्वसपोल भन्तेयागु थःगु हे देन दु । अबले वि. सं. २००० स नेपालं पितिना व्हःपि श्रामणेरपि भन्तेपि मध्यय् थ्वसपोल भन्ते नं छम्ह खः । उकिं थ्वसपोलपिके धर्मया निरिति न्ह्याथें जाःगु दुःख वःसां सह यायेगु व थःगु देश पितिना व्हःसां धर्म ला पालन हे याना च्वने धयागु पुण्य प्रतिज्ञा थीं जि व जिगु युगया जि स्वया लिपाया युगया ऊवलय् चोवरं वा म्हासु वसतं पुनाच्वंपिसं आदर्श काये फयेमा धयागु जिगु कामना दु । छायाधाःसा थ्वसपोलपिसं अबले अवसरवादी, आरामवादी वा लाभवादी लँपु ज्वंगु जूसा आः भिक्षु जुयां खइ मखुत धका म्हाल धका धया विज्याःगु जूसा नेपालय् बुद्ध शासन छु जक जुइ धुंकल जुइ विचाः याना सीके थुइकेमाः ।

पूज्य प्रज्ञारश्मि भन्तेनं “विशाखा-चरित्र” अतिरिक्त बुद्ध धर्मया मूलँपु, मध माणवक, अनाथपिण्डिक, शीलव जातक मातापिता सेवा नं च्वया वा अनुवाद याना विज्याये धुकूगु दु । आशा याना वसपोलयागु थुगु “विशाखा-चरित्र” यात ह्यापाथें हे सकसिनं स्वागत याइ, अरु अप्वः हे येक ब्वना बांलागु आदर्श कया थःथःगु जीवन भिगु लँपुस लाका यंकी । अस्तु ।

—भिक्षु सुदर्शन

नगरमण्डप श्री कीर्तिविहार, कीर्तिपुर, नेपाल

बैलाख ३ ११००

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

विशाखा-चरित्र

“यथापि पुष्फरा सिद्धाति” थुगु धर्म देशना भगवान् बुद्धं श्रावस्ती पूर्वाराम विहारय् बिज्याना च्वंबले विशाखा महाउपासिकाया विषयय् कया आज्ञाजुया बिज्याःगु खः ।

बुद्ध-धर्मय् उपासकपि मध्यय् गथे अनाथपिण्डिक महाजनं आपालं धन परित्याग यात, अथे हे उपासिकापि मध्यय् विशाखा महाउपासिकां धन नं परित्याग यात ।

अनाथपिण्डिक महाजनं ५४ गू कोटी धन खर्चं याना जेतवन महाविहार दयेका ब्यूथें विशाखा महाउपासिकां नं २७ गू कोटी धन खर्चं यानाः पूर्वाराम महाविहार दयेका दान बिल ।

अनाथपिण्डिक महाजनं १८ गू कोटी असर्फी लायाः जेत कुमारया बगैंचा न्याना काः थें विशाखा महाउपासिकां नं ६ गू कोटी वंगु थःगु हे ‘महालता - पसाधन’ वैनु आभरणया मू बिया जग्गा न्यात ।

ह्यापाळाक भगवान बुद्ध नाप छाःगु

बिम्बिसार जुजुं राज्य याना च्वंगु मगध राज्य्य
न्यागू अमृतभोग दुपि कुबेरपति मध्यय मेण्डक महाजन
सर्वश्रेष्ठ जू। वया हे छे विशाखाया जन्म जूगु खः। वया
बौया नां धनञ्जय, मांया नां सुमनादेवी खः। बाज्याया
नां मेण्डक श्रेष्ठ व अजिया नां चन्द्रपद्मा (चन्द्रपदुमा) जुया
च्वन।

धनञ्जय सेठ मेण्डक सेठया तःधीह्य काय जुल। इपि
जुलसां अङ्ग देशया भद्रवती नगरय च्वंगु जुल। बिम्बिसार
हे जक न्यागू प्रकारया अमृत भोग सम्पन्नह्य मखु, धनञ्जय
सेठ नं न्यागू अमृत भोग सम्पन्न जुयाच्वन। गदले बुद्ध
सेलादि ब्राह्मणपिन्त बोध यायेत भिक्षु संघ सह चारिका, यायां
नगरय थ्यंक बिज्यात। अबले विशाखा न्हेदँ जक दुगु खः।
मेण्डक सेठं भगवान बुद्ध थःगु देशय बिज्याःगु सीदं विशाखा-
यात नं सःता वयात नं थःत नं मंगलमय जुइ धका न्यासःह्य
पासापि च्वनाः रथय च्वना बुद्धयात लँस्वः वनेत धाल। विशाखा
नं बांलाक रथय च्वना भगवान बुद्धयात लँस्वः वन। वँव वँव
भगवान बुद्ध खने दयेवं विशाखा थः पासापि सहितं रथं क्वहाँ
वया सादर वन्दना यानां छे फेतुत। विशाखायाके वया ह्यापा
पद्मोत्तर बुद्धया पालंनिसें पालन यानावोगु धर्मानुकूलं सुशिक्षित
ज्ञान व बुद्धि दुगु जुयाच्वन। बुद्धं विशाखाया शारिरीक वैभवया
ह्यापा पद्मोत्तर बुद्धया पालंनिसें याना वःगु पारमि धर्मानुसार
अनुभव जुया वइ च्वंगु ज्ञान व बुद्धियात महत्व त्रिया थःगु सरल

सहज सारगर्भित धर्म-देशना याना बिज्जात । उपदेशया भव-
 शानय् विशाखा सहित न्यासः (५००) कुमारपित थुलि नुगलय्
 धर्मं खँ दुहाँ वन कि आः इमि जीवनभर मिथ्या दृष्टि,
 विचिकिच्छा, शीलव्वत परामर्श थःत वशिभूत याकी मखूत ।
 इपि श्रोतापत्ति जुल । स्वयं मेण्डक सेठ नं श्रोतापत्ति फलय्
 प्रतिस्थित जुल । अले स्वाम्त रूपं भगवान बुद्ध सहित भिक्षु
 संघयात निमन्त्रण यात । थःगु छेँ विज्याका प्रणीताकारं बुद्ध
 प्रमुख भिक्षु संघपित महादान यात ।

मगध राज्यय् न्याहा अमृत भोगीपि थें जापि कुवेरपतिपि
 दुगु व कोशल राज्यय् उजोपि महाजनपि छह्य हे नं अमृत
 भोगी कुवेरपतिपि मद्दुगुलि प्रनेनजित कोशल जुजुं बिम्बि-
 सार राजायात अमृतभोगी कुवेरपति कुलयात थःगु राज्यय्
 तयेगु अनुरोध यात ।

अले बिम्बिसार राजां मेण्डक सेठया काय् धनञ्जय सेठ-
 यात श्रावस्ती व्छयेगु व्यवस्था यानाबिल । आपालं परिवारपि
 दुगुलि धनञ्जय सेठं श्रावस्ती नगरया पिनेसं च्वनेगु मनय्
 तया तःगुलि प्रसेनजित कोशल जुजुं इपि सकसितं श्रावस्ती
 खुगू योजनया न्ह्योने नगर बसे याना तयाबिल । सन्ध्या
 समयय् बन्दोबस्त याःगुलि पालि साहित्य उगु नगरयात “साकेत”
 धाःगु जुयाच्चन । व साकेत नगर लिपा वना खुगू महान
 देश मध्ये छगू जुल ।

श्रावस्तीया मृगारया कुल

श्रावस्ती मृगार धयाहा सेठ छह्य दु । वया काय्या नां
 पूर्णवर्द्धन खः । व ल्याय्हा जुल । उकि मां-बौपिसं बरो-

बर धाइ-‘छं योह्य, यःगु देश्य् च्वंहा दह्य मिसा ब्याहा या’ ।
वं लिसः बी- ‘जितः आवश्यक मदु ।’

“बाबु आमथे धाये मत्य, कूल व्यवहारय् च्वना विवाह मयासें मज्यू ।”

थथे हानं बरोबर धासेंलि पूर्णवर्द्धनं अय्सा न्यागू कल्याण पूर्णह्य मिसा दुसा जक विवाह याये धका धाल । मां-बौपिसं न्यागू कल्याण लक्षण विषयय् न्यनेवं धाल-

निम्न लिखित गुणयात न्यागू कल्याण गुण धाइ

“(१) केश कल्याण, (२) मंस कल्याण, (३) अस्ति कल्याण, (४) छवि कल्याण, (५) वयस कल्याण ।”

१. केश कल्याणः गुह्य स्त्रीया सँ बांलाः सँ ताहासे हावकुसे च्वं, सपम्वःफेनीबले नं सँ कुलिचिना थाहाँ वइ । थुजागु सँ दुह्य मिसा केश कल्याण दुह्य मिसा जुल ।

२. मंस कल्याणः ला-हिया वर्णबांलाह्य, वायात लाहि क्वातुक ज्वनी मानो व बांलागु फल खः ।

३. अस्ति कल्याणः वा तुइसे बांलाह्य शंख वर्ण थें च्वंक मिले जुइ । मानो व दयेकातःगु वाथें हो मदुगु जुइ अथि-जाह्य स्त्रीयात अस्ति कल्याण दुह्य स्त्री धाइ ।

४. छवि कल्याणः बिम्व फल थें वर्ण सम्पन्नह्य तुइसे कर्णिका पुष्पवर्ण थें कोमल ख्वाःयात छवि कल्याण धाइ । थुजागु छवि दुह्य मिसा हे छवि कल्याण दुह्य मिसा जुइ ।

५. वयस कल्याणः किह्य मचा दःसानं स्तन बांलाना केवल छह्य जक हे मचा दुह्य थें जुइ । बुढी ख्वाः वइ मखु ।

थुजाह्य मिसायात वयस कल्याण दुह्य मिसा धाइ ।

कुमार पूर्णवर्द्धनया उलि खँ न्यनालि वया मां-बोपिसं
१०८ ह्य ब्राह्मणपिन्त सःता पञ्चकल्याण सम्पन्नम्ह म्हाय्-
मचा दइला मदइ धका न्यसेलि ब्राम्हणपिसं दइ धका जवाप
विल । उपि मध्ये बांलाक स्यूपि च्याम्ह ब्राम्हणपिन्त द्वलंब्रः
ध्यबा विया उलि गुणय् युक्तम्ह म्हाय्मचा मायेके व्छत ।
साथे उजाम्ह लक्षण कल्याण दुम्ह लूसा उम्ह म्हाय्मचाया
निमित्त बीत आपालं सुवर्णमाला वस्तु नं विया व्छत ।

न्यागू प्रकारया कल्याण गुणं सम्पन्नम्ह म्हाय्मचा मामां
मलुया कायेल जुया इपि ब्राम्हणत लिहाँ वयाच्वन । लँ
बिचे थ्यंबले अबले साकेत नगरय् उत्सव जुयाच्वंगु खः । ब्राम्ह-
णतये थौंजा कीगु ज्या अवश्य सिद्ध जुइ धयार्थे आशा
जुल । थ्व उत्सव साकेतया दच्छी छको वइगु खः । उकि आपालं
याना पिने पिहाँ वये मज्यूपि मिसात नं थ्व उत्सवय् पासा
पासापि मुना वइगु जुयाच्वन । आपालं वस्त्रालंकार तिया
गंगा नदी स्नान याइगु । उच्च वर्गया मनूत व क्षत्रीयत
थ्व उत्सवय् योग्यपि भौमस्त ल्यया स्वांमाः क्वखायेकेत नं
वइगु जुयाच्वन । ब्राम्हणतयेसं नं वया वना च्वंपि कन्यात
छगू फलचाय् च्वना स्वयाच्वन । उगु दँय् विशाखा किन्थादँ
फुना किखुदँ क्यंम्ह जुयाच्वन । वया नं बांलाक वसतं पुना
तःगु । अबले हे वा वःगु फय् वःगुलि फुक कन्यात ब्वां ब्वां
वना धर्मशालाय् दुहाँ वन । तर ब्राम्हणपिसं छम्ह धका हे
न्यागू प्रकारया लक्षणं पूर्णम्ह मखं । विशाखा छम्ह वां

(५)

दायेक दायेकं बुलं थःगु हे चालं वया धर्मशाला थ्यंकःवल ।
 वयागु वस्त्राभूषण फुकं प्यात । ब्राम्हणपिसं वयाके प्यंगु
 लक्षण खंकल । वाया लक्षण छता खंके मफया च्वन । उकिं
 इपिं ब्राम्हण मध्ये छम्हसिनं धाल- ईः थ्व सुया म्हाय्मचा
 ल्याः । तःसकं हे अलसीम्ह खनि । थुजापित ला भाःतपिनिथाय्
 च्वकिजा नं नयेगु चूलाइ मखु ।

विशाखां थ्व खँ ताल । अले न्यन- “दाजुपि, छिकपिसं
 छु धयागु ?”

“फुक छं पासापिं वा वयेवं ब्वां वया धर्मशालाय् दुहाँ
 वल । छ जक ल्यासिम्ह म्हाय्मचा जुया नं छम्ह ख्वीदँ
 दुम्ह बुह्लि थें बुलुहुं वयाः थःगु अपाय्जियु वस्त्रालंकार फुक
 प्याकल ।”- ब्राम्हण छम्हसिनं लिसः बिल ।

अले थःगु संगीतमय वीणायत लज्जा चायेकीगु नाइसे
 च्वंगु सलं थःगु दुनेया खँ अर्थात् अभिप्राय व्यक्त यायेथें याना
 विशाखां धाल- “तर जि बलाना नं ब्वाँ मवयागुया कारण
 दु ।”

“छु कारण व ?”

विशाखां धाल, “तर संसारय् प्यम्ह मनूत ब्वां वनेगु
 वांमलाः ।”

छम्हसिनं न्यन- “सु सु प्यम्ह ?”

थुलि धासेलि विशाखां धाल, “हे ब्राम्हणपि ! जुजु गुम्ह
 राजा दरवारं थःगु राजपि पोशाकं पिहाँ थया च्वनी व
 ब्वां वनेगु वांमलाः । ब्वां वन धाःसा व छम्ह जुजु नं

साधारण व्यक्तित्वे ब्वां वन धका धाइ । जुजु धयापि न्हाबले
बुलुं वनेगु जक बांलाः ।

२) अलंकृत जुजुया मङ्गल किसि ब्वां वनेगु बांमलाः ।
केवल शान्त लीलाय् हे वनेगु जक वया निति शोभा दु ।

३) हानं प्रव्रज्या भेषधारीपि ब्वां वनेगु शोभा मदु,
यदि ब्वांवन धाःसा थ्व गथिजाम्ह श्रमण, छम्ह साधारण
गृहस्थ थें ब्वांवन धया निन्दा जुइका च्वनेमाली ।

४) वथें मिसात नं ब्वां वनेगु शोभा मदु । थ्व गुजाम्ह
मिसाल्याः मिजथें ब्वां वंगु स्व रे धाइ । अक मिसात मां-बौ
नं बांलाक हेर विचार याना पालन पोषण याना तइ मामो
व मीत तथा तःगु मी मानिगु वस्तु थें । उकि ब्वां वना
गोतुला ह्लाः तुति तोधुल धाःसा कपाः तज्यात धाःसा स्यंगु
खूनगु वस्तुया थें वयागु मू दइ मखु । बरु जिगु थ्व वस्त्र
प्यातं छु । हानं थुकिया जित छुं अभाव नं मदु । उकि
जि वसःया कारणय् घरानी पहः छाया तोते ? विशाख
ब्याक्क कारण न्यंकल ।

अले ब्राम्हणत विशाखाया थ्व ब्याक्क खं प्रभावित
जुल । थ्व थें बुद्धिमानीम्ह मिसा ह्लापा मखंनि धका नं
इमि मती वन । इमिसं विशाखायागु वाया लक्षण नं खन ।
प्रसन्न जुया बियाहःगु वस्त्रालंकार विशाखायात लः ह्लात ।
अले विशाखां इमिगु परिचय काल । श्रावस्तीया मिगार
सेठ पूर्णवर्द्धनया परिचय काये घुंका थम्हं थः अबुयात पी
च्वया इमित नं च्वयेगु खँ धाल । अले न्यासःपि कन्यापि

मध्ये थः नं रथय् च्वना तालपत्र कुसं कुया लिहावन ।
 ब्राम्हणत नं नापं नापं ब्वना यंकल । कारण वं आः परया
 वस्त्राभरणं धारण याये धुंका न्यासि वनेगु मर्यादानुकूल
 मखन । उकिं रथया निंतिं पौ च्वया व्छःगु खः । सामाजिक
 चलन अनुसारं गुम्हं पुरुषपिनि पाखें विवाहया प्रस्ताव स्वीकार
 यानालि कन्यापि रथय् च्वना वनेगु औगात मन्त धाःसा
 कमसेकम छद्यने त्वतुया वनीगु चलन दुगु जुल । उकिं
 थःगु छेँ ल्याहाँ मवंसे विशाखां रथ कायेके व्छगु जुल ।
 रथ थ्यंक वसेलि रथय् च्वना छेँ पाखे स्वयावन । उपि
 ब्राम्हणपि नं विशाखा नापं तु वन । अले विशाखाया बौ धन-
 ज्जय सेठं उपि ब्राम्हणपिके कुशल वार्तायां लिपा उगु खँ
 न्यन-

“ब्राम्हणपि गनं वयापि ?”

ब्राम्हणपिसं श्रावस्ती महानगरं वयापि धका लिसः बिल ।

“सेठया नां छु ले ?”

“मृगार सेठ ।”

“काय्या नां छु ले ?”

“पूर्णवर्द्धन खः ।

“गुलि धन सम्पत्ति दु ले ?”

“पीगू कोटी दु ।”

थुलि खँ न्यना धनज्जय सेठं विचाः यातकि थःगु थनया
 तुलनाय् ४० गू कोटि सम्पत्तिला जाकिया च्वकिथें जक खः ।
 तर बालिकाया जीविकायात ला गाःमगाः जुइ । व्याक्क

ज्याखँय् समानता जुइ धयागु थाकुगु खँ खः । जातं समान जुल धाःसा ला जि हे नं ज्यू धयागु विचाः याना धनञ्जय सेठं ब्राम्हणपिनि प्रस्तावयात अनुमोदन याना स्वन्हु तक सम्मान यानाव्छत ।

श्रावस्ती थ्यसेलि तःसकं हर्षं व्याक समाचार न्यंकालि न्यागू कल्याण गुणं युक्तहा म्हाय्मचा प्राप्त जुल धका इमिसं मृगार सेठयात निवेदन यात । मृगार सेठं सुया म्हाय्मचा धका न्यसेलि ब्राह्मणपिसं साकेत नगरया धनञ्जय सेठया सुपुत्री कुमारी विशाखा धका लिसः विल । उलि खँ न्यनालि “तःधंहा कुलया म्हाय्मचा दत” धका हर्षयाना मृगार सेठं धनञ्जय सेठयात “जिपि भौमचा कायेत याकनं वये । आमकन छिकपिनि मिलेयाये माःगु प्रवन्ध थिक यानादिस्सं धका पौ व्छल । धनञ्जय सेठं नं जिमिगु निम्ति थ्व छुं तःधंगु ज्या मखु । छिकपिनि मिलेयाये माःगु ज्याखँ मिलेया धका जवाव वियाव्छत ।

अले मृगार सेठं प्रसेनजीत कोशलनाप त्रिन्ति याःवन, “महाराज ! सरकारया सेवक कुमार पूर्णवर्धनया विवाह मङ्गल कार्य साकेतय् च्वंहा धनञ्जयया सुपुत्री विशाखा कुमारी नाप जुइगु जुयाचवन । जिमित साकेत नगर विज्यायेत आज्ञा विया विज्याहुं ।”

“ज्यू सेठ ! छु जिपि नं वयेमाःला ?”

“महाराज ! छःपिनि आगमन हानं थथे गवले याये दइ ।”

मृगार सेठया खँ न्यना व धनञ्जय सेठयात जि जुजु

बिम्बिसारयाके धया साकेत नगरय् तथा बियागु खः । अन-
यात स्वागत सत्कार याये योग्य” धयागु बिचाः यानालि
प्रसेनजीत कोशल जुजुं मृगार सेठयात थथे धाल-

“अथे जूसा मृगार ! जिपिं नं वये ।”

“हवस देव” धया मृगार सेठं अनुमोदन यात । अनंलि
धनञ्जय सेठयात “प्रसेनजीत कोशल जुजु नं वइगु दु हानं
जुजुया साथय् मेमेपिं नं आपालं लावालस्करपिं वइगु जुइ ।
उलि मनूत फुकसित आवश्यक प्रवन्ध मिले याये फइला
मफइ” धका पत्रय् न्यना व्छत ।

धनञ्जय सेठं “छह्य जुजुला छु खँ किह्य जुजुपिं वल धाःसा
नं प्रवन्ध यायेत थाकु मजू” धया जवाब बिथाव्छत । लिपा
मृगार सेठं जुजु प्रसेनजीत सहितं जनसमूहपिं ज्वना साकेत
नगरय् प्रस्थान यात । साकेत नगरय् थ्यनेवं धागू योजन
दनिबले मृगार सेठयात “जिपिं वया च्वनागु दु” धका खबर
व्छत ।

जन्ती वःपिन्त स्वागत

“जुजु प्रसेनजीत कोशल सहित आपालं लावालस्करपिं
नाप मृगार सेठ वयाच्वंगु दु” धाःगु खबर न्यना धनञ्जय
सेठं लँ स्वः वन । स्वागत सम्मान पूर्वक जुजु सहितं सेठयात
थःगु छेँ यंकल । अले जुजु सहितं ब्याक्क जन्तीवःपिन्त
च्वनेगु थाय् स्वयम् हे दयेका प्रवन्ध यानाबिल । दर्जा अनुसार
ब्याक्कसित पाय्छि जुइकथं प्रवन्ध यानाबिल । सुयातं नं
छुं प्रवन्धय् ह्य मजू । प्रत्येक अतिथिपिन्तः मनय् थथे मुल,

“ध्व सेठं जिमिगु निर्मित्ति हेरचार यानाच्चव न ।”

थुजोगु प्रबन्ध याना च्वन कि लिपा सुनानं जिपि विशाखा थें जाःह्य भाग्यवती कुमारीया विवाह मङ्गल थें जागु ज्याय् वना नं षिमिसं छु नं स्वयेगु मौका मदु धाइ धका किसि, सल, सेवा टहल याइपिं धाये म्वाक तथा बिल । उगु कारणं— किसि, सल तथा रथत हेरचार याइपिं समेत व्यवस्था यानाबिल ।

उखुनु हे दिन्य धनञ्जय सेठं न्यासः लुकःमिपि सतके व्छया धाल, “जिह्वा म्हाय्मचाया निर्मित्ति ‘महालता-पसाधन’ धयागु आभूषण दयेकी ।” थथे धया इमित द्वच्छिगू असर्फी सहितं हीरा मोति आदि व्याक्क आवश्यक वस्तुत बीगु यात ।

छुं दिन बिते जुसेलि जुजुं धनञ्जय सेठयात खबर बिल—
“धनञ्जय ! जिमित भरण-पोषण यायेगु अःपु मजू । अतएव याकनं म्हाय्मचा बिया व्छयेगु व्यवस्था याये माल ।”

जुजुया खबर न्यना धनञ्जय सेठं थुकथं जवाब बिया व्छत—

“महाराज ! आः वर्षाद समय शुरु जुल । वर्षाकाल प्यला न्ह्यो म्हाय्मचा पित बी फइमखु । महाराजया लावालस्करपिन्त छु छु माः उकिया प्रबन्ध जिं सेवाब् अपित याना हे च्वने । जिं बिदा बीवं तिनि लिहाँ बिज्यायेगु याना बिज्याहुं ।”

उखुनुया दिनं निसैं साकेत नगर्य् ह्लियं नं मङ्गलोत्सव

थे जुल । जन्ति वःपि लावालस्करपिनि निम्ति हरेक प्रकारं
 मैंगु वस्तु प्रबन्ध यानाबिल । छुं वस्तुया हे मगाः मचाः
 धर्यागु खिने मद्दु । थुगु प्रकारं स्वला वने धुका नं विशाखाया
 'महालिता-पसाधन' धयागु आभूषण धाःसा तयार मजू ।

ज्यामि मनूतयेसं धनञ्जय सेठयात धाल-

“सेठ ! मेगु ला छुं वस्तुया अभाव मजू । केवल जा
 थुइत सिं फुत ।”

अले धनञ्जय सेठं धाल- “अथे जूसा पुलांगु किसि गः
 टवेला अले गौशालाया सिं कया ज्या चलेया ।”

इमिसं अथे हे यात । तर निगू हप्ता बितेजुल । हानं
 वया धाःवल-

“सेठ सिं फुत । यायेगु गथे ?”

अले सेठं इमिन्त थथे धालकि- थ्व वर्षाया समयय् सिं
 हय्गु अपु मजू । उकिं क्वथाय् च्वंगु, ख्वातुगु कापःत थूतुला
 चिकनय् थुयुं जाथु । थथे याना निगू हप्ता बिते जुल ।

थुकथं प्यला बिते जुइवं “महालिता-पसाधन” आभूषण
 दयेकेगु ज्या नं पूरा जुल ।

“महालिता-पसाधन”

महालिता-पसाधनय् गन हे कां प्रयोग याना तःगु मद्दु ।
 तिसा न्येकभनं वहःयागु सुकां माःहना तःगु जुयाच्वन । उगु
 तिसा छ्यने तयेबले ह्य छम्हं तोपुया क्वय् क्वहाँ वइगु
 जुयाच्वन । थासय् थासय् मुगां भुना तःगु व्याक्क सुवर्णमय
 जुयाच्वन ।

‘महालता’ तिसा धयागु कलां पूर्णगु छ्यलै नं माःमाः
 थाय् माःकथं लाइगु, ब्याक्क छधी चिका तःगु खः । छ्यलै छगू
 ह्याय्पनय् निखे निगू, गपतय् जः खः निखे थथे माःमाः
 थाय् व हे तिसा जुइगु खः । हानं माःमाःथाय् हीरा लाः
 वनीगु खः । उकिया बुत्ता म्हेखाया खः । न्यासः चिचीप्वाःगु
 खाया मिखाथे चीप्वाःगुली पर्वतय् च्वय् म्हेखात प्याखं हुला
 च्वंपिथे च्वं । व म्हेखा मखु बुट्टा जक धका न्याक्क वना
 स्वथेव तिनि सी दइ । थ्व तिसा छगूयात गुंगू कोटि धन
 तूगु खः । ज्याला जक हे छगू लाख तूगु जुयाच्वन ।

थ्व “महालता-पसाधन” आभूषण प्यत्वा हीरा, फिछत्वा
 मोती, फिनित्वा मुगा व स्वीस्वत्वा मणि-माणिकादि जरे
 याना तःगु जुयाक्वन । आभूषण ब्याक्क सप्तरत्नं भरी
 भराउ जुया च्वंगु जुल ।

थ्व महालता तिसा जित गथे प्राप्त जुल धका विशाखां
 विचाः याना स्वःबले वयात पूर्व जन्मयां स्मृति दयावल ।
 ह्यापा काश्यप बुद्धया पालय् द्वलंद्वः भिक्षुपिन्त चीवर, मुलु
 सुका इत्यादि अष्टपरिस्कार दान याना वयागु पुण्यया फलं
 थुगु महालता तिसा लाभ जूगु खः धका वयात बोध जुल ।

फिगू उपदेस

“महालता पसाधन” आभूषण तयार जुसेलि कन्हे खुन्हु
 थः म्हायायात विया च्छयेगु जुया विशाखाया अबुम्हं थः
 म्हायायात थः नापं तया पतिकुलय् वनेत छु छु ज्ञान दयेकेमाः
 धका फिगू अर्ति बुद्धि स्यनाविल ।

अबले मृगार सेठ मेगु कोठाय् खाताय् गोतुला च्वंगु खः
हानं विशाखायात स्थनाच्चंगु खँत ब्याक्क न्यनाच्चन ।

“विशाखा मेपिनि छेँ वनेत किता नियंम पालन याना
चवने फयेकेमाः । किता उपदेशयात छं पालन यायेमाः ।

किंगू उपदेश

- (१) दुने च्वंगु मि पित यंके मज्यू ।
- (२) पिने च्वंगु मि दुत हये मज्यू ।
- (३) ब्यूपिन्त बीमाः ।
- (४) मब्यूपिन्त बी मज्यू ।
- (५) ब्यूसां मब्यूसां बीमाः ।
- (६) वांलाक चवने सयेकेमाः ।
- (७) वांलाक नये सयेकेमाः ।
- (८) वांलाक दने सयेकेमाः ।
- (९) छचा ख्यलं मि तया थः दथुइ चवने थें धका भाःपी
फयेकेमाः ।
- (१०) छेँया कुल देवतायात सत्कार सेवा व वन्दना यायेमाः ।
थ्व किंगू उपदेश बिया जुजु प्रमुख सकल महाजनपिनि
न्होने थः पाखें च्याहा थः म्हायाया दोष निरीक्षण याइपिं
मनूत नं तयाबिल । जम्मां न्येप्यसः गाडी क्वसः बिया
मृगार सेठ प्रमुख सकसितं बिदा बिया व्छत ।
विशाखायात अबुम्हं किंगू अतिबुद्धि ब्यूथें भगवान बुद्धं
वयात च्यागू कारणं युक्त नारी शिक्षा ब्यूगु खँ क्वय् ‘पत्नी
गुण’ धैगु शीर्षकय् उल्लेख जुयाच्चंगु दु । अथे हे थुगु लोक

परलोक इ परलोक्य गथे मिसापि विजय जुइ धयागु बारे
 'इहलोक व परलोक्य विजय' धयागु शीर्षकं क्यना तःगु दु ।
 विशाखायात वया बौनं किगू ज्ञान व्यूथें भदीय नगर्य मेण्डक
 सेठया छें उगहकोया म्हाय्मचा विशाखाया केहेयात विवाह
 याना व्यूबले भगवान बुद्ध वयात न्यागू उपदेश बिया
 बिज्याःगु दु ।

विशाखाया क्वसः

क्वसः कन्हेखुनु जुजु सहितं सेनापिनि न्होने तथा पति
 कुलय् च्वनीह्य विशाखाया छुं दोष दत धाःसा उकिया
 न्यायोचित दोषादोष छुटेयाना बिया निर्मित धका धनञ्जय
 सेठं च्याम्ह कुतुम्बीपि नं विशाखायात लःह्लाना बिल ।

प्यलां तयार याःगु गुंगू कोटि धन वंगु "महालता-पसाधन"
 आभूषणं तीका विशाखा नाप सदां च्वनीपि न्यासः मिसात
 प्यसः व न्येगू गाडा धन व सलं साय्कीपि न्यासः रथ, जिम्ह
 म्हाय्मचा वंथाय् वयात छुं नं वस्तुत आवश्यक जुया सुयाके
 फोनेम्वाक धका मोल्हुइत लुँयागु थल, वहःयागु थल, सिजे-
 यागु थल अनेक प्रकार वस्त्र न्यासः न्यासः गाडात, हांमं
 बुँज्या यायेत नं हलो कू आदि ज्याभत तथा न्यासः गाडा
 याना जम्मा न्येप्यंगू (५४) कोटी मूल्यया कोसत बिया
 व्छत ।

विशाखायात सेवा टहल याइपि प्रत्येक रथ्य सर्वालंकार
 प्रतिमण्डित स्वम्ह स्वम्ह दासीपि तथा न्यासः रथ नं बिया
 व्छत ।

दुरु वीपि व गाडा सालीपि इत्यादि ज्याया लामो सा
 द्रहत नं बिया व्छत । थुमिगु संख्या उलि दु थुलि दु धाये मफुगु
 जुल । तर भूमिया प्रमाणं थुगु प्रकारं बिया त.गु खँत
 पाली अर्थकथालय् उल्लेख यानातःगु खने दु-

छगू उसभ प्यकुं लाःगु थासय् निखे पाखे नं छम्ह छम्ह
 पाले तथा चिकिधंगु लुखा चायेका विल । अले सात प्याहाँवल ।
 छगू गाउत प्रमाणया थासय् सात जाये धुंका अन च्वंम्ह सापू
 थुवालं विकुल पुयाविल । थुगु हे प्रकारं स्वंगू गाउत सम्मं
 जाये धुंका सापू नं पूगु विकुलया आवाज तायेदसेलि गोठया
 ध्वाखा तीत सन । ध्वाखा तीना च्व च्वं हे जवरजस्तीं प्याहाँ
 वोपिनि संख्या जक हे ख्वीद्वल थ्यन धेगु पाली धर्मपद
 अर्थकथास धयातःगु दु । “विशाखा नापं वने न्ह्यापिं हु”
 धाःगु घोषणा न्यना व लिसे सत्तिक च्वंपिं क्खिप्यंगू गांया
 स्त्रीपिं विशाखाया साथे वंगु खँ नं अर्थकथास उल्लेख जुया
 च्वंगु दु ।

जुजु प्रसेनजीत व मृगार सेठपिनि स्वागत तथा सम्मान
 याना धनञ्जय सेठं छुं लँय् तक लँस्वःवन । अनलि
 विशाखायात बिदा बिया जुजुपिके बिदा कया थःगु छेँ
 पाखे स्वया लिहाँवल ।

थुगु प्रकारं विवाह जूपिं मिसात उगु बखते उगु इलय्
 कम हे जक खने दु ।

श्रावस्ती विशाखायागु स्वागत

उगु यात्राय् फुकसिबे नं लिपा मृगार सेठया रथ जुया-

चवना । वं विद्यायाः यास किं “थु लि कर्छि न्कुरायेत सुवां सव्हिण
 तये फइ ।” वापालं ममूतभेत जकर्मस्ती । लिक्क उच्छेत्त संकले
 विशाखां खनासि “गुम्हसिक्के आभय कक्क वला, कं हं न्कुरे
 प्रबन्ध याइ । अतएक्क लिक्क उच्छेत्त म्हु ज्ज्या कुं म्हु” धाल ।

विशाखा नं गवले श्रावस्ती देशया धवासाब्धनं अबले
 विद्यायाः यास यदि जि अथे तुं पालकीं हे चवना वनेसा
 रथम् चवना दना वने ? अथे पालकीं चवनातीपुया तुं
 वनेव जिगु ध्व ‘महालत्त-पसाघन’ आभूषणया छु महत्व ?
 ध्व तिसा सुनां खनी ? अथे मती तया अले थः रथम्
 चवना दना हे देशय् दुमे दुहां वन ।

अन् श्रावस्ती वासीपि विशाखाया धन खनेव विशाखा
 महाजनया म्हाय रूपयात्त ल्वक्क हे सम्पत्ति दुम्ह नं खः
 धका हात्त जुल । थुकथं प्रशंसा यामालि पतिनं सुया
 कक्का जुल । थुकथं महासम्पत्ति सहितं मृगार सेठया छे
 विशाखायात्त दुत्त यंकल ।

श्रावस्ती सकल नागरिकपित्तं “ऊरे मृगार सेठ थःगु देशय्
 ध्यन” धैगु सीका थःथःपिनि म्च्छे अनुसारं विशाखायात्त
 उपहार की यंकल । लाभ जूयु उपहार उलि हे “मैगु नं
 ध्वे धाना ध्व फलानाम्हसित्त व्यु” धय्य विशाखा नं ग्याक्क
 उपहार श्रावस्ती वासीपित्तं इनसित्त । थुकथं श्रावस्ती
 वसां निसं विशाखा नं सारा नागरिकपित्तं नाम अनुत्त भाक्क तक्क
 मित्ते जुया च्वन ।

उखुनुया हे चात्तय् विशाखाया छम्ह सखया म्क्का

श्रीकल । उगु खवर न्यना विशाखा उपासिका चिश्क
 ज्वंका थः पासापिं नापं तबेलाय वना सलयात क्वाःगु
 लसं मोल्हुका चिकनं बुका बिचाः याना ल्याहाँ वल ।

मृगार कुलय् मङ्गलोत्सव

विशाखायात दुकाये धुंका मृगार सेठया कुल गृहय्
 छगु सप्ताह तक धुमधामं आवाह मङ्गलोत्सव जुल । न्हेन्हुया
 दिनय् थःगु छेँ लिक्क च्वंम्ह बुद्धयात लुममंकुसे वया ह्यापा
 परिचित जुया च्वंपिं अचेलक साधुपिन्त सःता क्षीर भोजन
 याकल । अबले मृगार सेठं “अरहन्त साधुपिन्त वन्दना
 यायेत वा” धका विशाखा सःतके व्छत ।

विशाखाया विश्वास विपरीतगु कुल

“अरहन्तया शब्द न्यने मात्र स्रोतःपन्न जुयाच्वंम्ह विशाखा
 उपासिका अति प्रसन्न जुया अन वन । किन्तु गबले वं
 फुक निर्वस्त्र (नाङ्गा नाङ्गापिं) साधुपिं च्वना च्वंगु खन
 अबले लज्जित जुया “जिम्ह ससः अबुजुं थुजागु थासय्
 छाय् सःता हःगु जुइ, थुजोपिं निर्लज्ज साधुपिं छुकिया
 अरहन्त जुइ” धका तप्यंक फहिला वन ।

अबलेया समाजय् पूर्ण रूपं धार्मिक स्वतन्त्रता दुगु जुल ।
 उही ससः अबुजुं मानय् याःगु धर्मयात भौमचां मानय्
 याये हे माः धंगु कर मदु । ससः अबु व भौमचाया दथुइया
 छु खँ, थः भाःत व कलाःया दथुइ हे नं विश्वास स्वतन्त्रता
 खने दुगु खँ भारद्वाज ब्राम्हण व वया जहानया प्रसंगं प्रष्टं
 सीके फु ।

विशाखाया प्रतिक्रिया खनेवं अन च्वंषिं ताङ्गा साधुतयेसं
मृगार सेठयात निन्दा याना घाल- 'सेठ ! छु छंत गनं मेथाय्
भौमचा छम्ह नं मदुला ? व हे श्रमण गौतमया हे अल-
च्छिना उपासिकायात छाय् दुकयागु ? याकनं वयात थ्व
छे पित्तिना व्छ ।”

मृगार सेठ “महाकुलया म्हाय्मचायात, थुलि खं पित्त
व्छये फइमखु धयागु बिचाः याना “आर्य ! ल्यासिपिसं
सीकं वा मसीकं अथे धायेफु मृगार छःपि सुमक च्वना
बिज्याहुँ ।” धया इमित भोजन याका व्छइबिल ।

अनं लिपा छगू समयय् सुसज्जितगु तःघंगु आसनय् च्वना
सेठं लुँयागु भुइ सफ्फागु क्षीर भोजन यानाच्चन ।

अबले छम्ह पिण्डाचारिक भिक्षु पिण्डाचार याना अन
बिज्यात । अबले विशाखां ससः अबुह्यसित पंखां गाला च्वंगु खः ।
अले “नयाच्चंगु अवस्थाय् धायेगु पायेछि मताया” गुगु कथं
लिचिला बिल धाःला पिण्डाचार याःबिज्याम्ह खनीगु खः अथे
याना लिचिला बिल । विशाखा नं “ससः बौनं पिण्डाचारकयात
छुं भिक्षा ब्यू धाःसा बी घैगु” आशा याना च्वंगु खः ।
तर मृगार सेठं धाःसा फन मखं पहः याना छर्चो क्वछुका
नइच्चन । अले विशाखां “जिमि ससः अबुं भिक्षुयात खन
नं छुं नं वास्ता मयात” धयागु मनय् तथा पिण्डाचारिक
स्थविरयात थथे बित्ति यात ।

“भन्ते ! बिज्याहुँ । जिमि ससः अबुया पुलांगु बासिगु
जक भपिया च्वन तिनि ।”

विशाखां धाःगु उलि खँ न्यने मात्रं मृगार सेठं
 नया च्खंगु देमां ह्लाः लिचिका धाल, “थ्व भू चीकि । थ्वयात
 कं थ्व छेँ नं पितिना व्छ । थ्वं जितः थथे पुलांगु पायास
 न्येगुः याना च्चन धका मखुगु खँ धाल ।” तर ह्लाः तुति
 ज्वना अथवा वचनं जक नं विशाखायात ‘पिने हुँ” धाये फ्रुपि नोकर
 च्चकरपि व छेँ सुं मदु । सकलें धयार्थे नोकर चाकरपि
 विशाखाया पक्षय् जक दु । थ्व अद्भूत वातावरण खना उंपि
 सकलें छक्क जुया च्च

ससः बोया थुजागु खँ न्यना विशाखां धाल— “भो ससः
 अबु ! थुलि खं जि पिहां वने मखु । जितः छःपिसं खुसि
 सिथं कुम्भ दासी हःथेँ याना हया बिज्याःगु मखु । मां-वौ
 दयेकं म्हाय्मचा थुलि खं गनं पिहां वनी ? थथे हे कारण
 परे जुइबलेयात धका हे च्याह्य कुटुम्बिकपि जित लः ह्लाना
 हःगु दु । अथेया निमित्त ह्लापालाक इमित सःता जिगु
 दोषादोष छुटेयाना बिज्याहुँ ।”

मृगार सेठं नं ज्यू धका इपि च्याम्ह कुटुम्बिकपिन्त
 सःतके व्छया जूगु खँ न्यंका धालः—

“आर्यपि ! थुजोगु मङ्गलोत्सव जूगु छगू सप्ताह बितय्
 मजुवं लुंयागु भुइ क्षीर भोजन याना च्चनागु बखतय् थ्व
 भौमचां पुलांगु नयाच्चन धका धाल । थ्व दोषारोपण याइम्ह
 भौमचा खः । उकि थ्वयात थ्व छेँ पित व्वना यंकि ।”

“मज्जु धार्थेँ खःला थथे धयागु ?” इमिसं न्यन ।
 विशाखां इमित लिसः बिल,

“तर, जि जिमि ससः अबुयात पुलांगु नक्कच्चन च्चामुया
 अर्थ मेगु हे अर्थ भावं खः । छम्ह भिक्षु थःगु छेया लुखाय्
 गवेत दना च्चन । तर थ्वय्कलं थः जक सुक भोजन याना
 दिल । वास्ता याना मदी । उकिं जि वस्पोल भुत्तेयात जिमि
 ससः अबुया पुलांगु जक भपिया च्चन तिनि धयागु खः ।
 अर्थात् जिमि ससः अबुजुं थुगु जीवनय् पुण्य याःम्ह मखु,
 केवल ह्यापायागु फल जक नया च्चंच्चन ।”

विशाखायागु खँ न्यना च्याम्ह कुट्टुम्बिकपिसं धाल,
 “आर्य ! थुकियात दोष धाइ मखु । थ्वला छगू कारण
 क्यंगु जक खः । सत्यगु नं खः ।”

“अले, जित थ्व दोष बियागु मखुसा म्वाल का । तर
 जिम्ह कायात छुं ख्याल हे मतसे यःयःथाय् छाया जुइगु
 ले ?” मिगार सेठं हानं धाल ।

फुक विशाखाया बन्धुपिसं विशाखा पाखे स्वल ।

“तर ससः अबु, जि यःयःथाय् वनागु मट्टु । उखनु
 प्वाथय् दुम्ह जित बिया हःम्ह भिम्ह सलया मन्ना बूगु जुया
 वयात माःमाःगु वासः आदि ज्वंका वनागु खः” विशाखां धाल ।

विशाखाया खँय् छक्क जुया इमिसं धाल- ‘आर्य, थ्व ला
 जिमि म्हाचं दासीनी नं मयाइगु छगू उपकारया कार्य धका
 यात । थुकियात थः यःयःथाय् वंगु धका गथे धाये ?’

अले मिगार सेठं धाल- “चाहे थ्व गुण हे थजु तर वया
 अबुं थन बिया हये छन्हु न्हो ब्यूगु उपदेश हे मेगु ! छे
 च्चंगु मि पिने यंके मज्यू । पिने च्चंगु मि दुने हथे मज्यू

हैं । छु छेँ, लिक्क च्वना मि मदयेकं च्वने फइला ?”

फिग्गु उपदेशया अर्थ

थुगु विषयय् च्याम्ह कुटुम्बिकपिसं न्यनेवं विशाखां धाल,
“खः । तर उगु फिता खँया अर्थ ब्याक्कं उपदेश खः ।
थथे धयाः विशाखां फिग्गु उपदेशया अर्थ कन ।

(१) जिम्ह अबुं जित म्हाय्मचा छं ससः बौ वा
भाःतपिनि छुं नं दोष दत धाःसा नं पिने मेपिन्त मकनेगु ।
छाय्धाःसा अथे धायेगुलिं छेँ स्यंकेत मिया ज्या याइ । उकिं
अथे सीका मनय् ध्यान तथा जिमि अबुं जित “दुने च्वंगु मि
पिने यंके मज्यू” धाःगु खः ।

(२) यदि सुं विश्वासी मिसा वा मिजं नं छं ससः
अबु वा भाःतपिनि गुगुं दोष खँ छंत न्यंकल धाःसां थः भाःत-
पिनि छेँ मेपिसं थथे धाल धया कं मवमेगु । छाय्धाःसा
थ्व थें जाःगु मि मेगु मदु । थथे मनय् ध्यान तयेमाः धका
जिम्ह अबुं जित “पिनेया मि दुत यंके मत्य” धाःगु खः ।

(३) छेँ च्वनेबने थःगु छेँ दुगु वस्तुत मेपिसं त्याये
काःवइ । ज्या चलय् यायेत वीगु व कायेगु ज्या याये नं
माः । तर थथे कायेगु व वीगु ज्याखँ यायेबले यंकूपिसं
वीहल धाःसा जक व नाप थुजागु कालत्रिलया व्यवहार
याये माः । थथे जुया जिम्ह अबुं “वीहःम्हसित जक वी
माः” धाःगु खः ।

(४) तर गुम्हसिनं यंकूगु वस्तु लित बी महल धाःसा
वयात लिपा छु नं वस्तु वी मज्यू । थुगु खँय् ध्यान ति

धया जिम्ह अबुं जित "मब्बुम्हसित बी मते" धाःगु खः ।

(५) गरीब याचक गुरु वा गुम्हं गरीब जाति बन्धु
थःगु छे वयालि छु वस्तुत पर्ववल धाःसा अजःपिन्त म्भं
फुथे सहयोग त्याग भावनां तयेमाः इमिके छु नं आशा
मकासे बी फयेकेमाः । थथे सीका मनय् ध्यान तथा जिम्ह
अबुं "ब्यूपिन्त नं मब्बुपिन्त नं बीमाः" धाःगु खः ।

(६) माजु बाजु व थः भाःत खनेसाथं सम्मान पूर्वक
आसनं दना बीमा । व हे थासय् च्वने मज्यू । थथे याये-
गुली ध्यान तथा जिम्ह अबुं जित "सुखं च्वनेमाः" धाःगु खः ।

(७) माजु बाजु व भाःतपिनि मनःनिबले थःम्हं मनसे
च्वनेमाः । इमि नथे सिधयेका जक मेपिनि सकसिया नये
गाका जक हेरचार बिचाःयाना जक थःम्हं नयेमाः । थथे
धका जिम्ह अबुं जितः "सुखपूर्वक परिभोग यायेमाः" धाःगु खः ।

(८) माजु बाजु तथा पतिदेवपिं चने न्हो थः खाताय्
ह्लापालाक चने मज्यू । इमित यायेमाःगु सेवां कर्तव्य पुरे
यानातिनि थः चनेमाः । थथे धका जिम्ह बी नं जित "सुख
पूर्वक चनेमाः" धाःगु खः ।

(९) माजु बाजु व भाःतयात मि व नागराजा सम्फ्य
जुया व्यवहार याये सयेकेमाः धयागु सीका तथा मि प्वीगु वा
सर्प न्याइ धयागु मनय् ध्यानति धया जिम्ह अबुं जित "अग्नि
परिचर्या यायेमाः" धाःगु खः ।

(१०) माजु बाजु व भाःत देवतां सत्तान भाःपी फये-
केमा धंगु कारणय् ध्यान वियालि जिम्ह अबुं जित "भान्त-

पितृ स्वच्छिन्त नमस्कार यावेनाः" धाःगु खः ।

विशाखाया थ्व छिन्नु व्याख्या न्वनालि मृगार सेठं छु
नं धाःगु नमुत । छयों कोछुका सुमुकं च्वन ।

बले उर्पि च्छाम्ह कुटुम्बिकपिसं सेठयाके स्यब, "सेठ ?
जिधि म्हाय्मचाया मेगु नं छुं दोष बाकि इमिला ?"

सेठं लिसेः खिल, "आर्येपि ! मद्दु ।"

इमिसं धाल, "यदि अये खःसा छिं छय्ये निर्दोषी
विशाखायात भकारम्य् छे" नं पितनेगु मती तथा दिवा ?"

जले विशाखां धाल- "सात ! जिम्ह ससः बीया छुन्ने हे
नकनं छे तं प्याहाँ वनेगु उचित सम्भ्य् मजुसे छिकपिन्त
सतके ह्यमगु खः । छाय्धाःसा जिम्ह बी नं ससः अबुया
कुस्य् छुं नं दोष दत धाःसा उकिया निरसकणं यायेत हे
जितः छिकपिनि ह्यातय् लः ह्याना हःगु खः । आः छिक-
पिसं जि निर्दोष धका बुळे जुल । छिकपिसं जित सफाइ नं
बियादिल । आः जि थ्व छे नं प्याहाँ वंसां जिल" थये धया
थःपिनि दासदासीपिन्त रथ ठिक यायेगु आज्ञा बिल ।

विशाखायाल मृगारनात्ता छयागु न्नां

मृगार सेठं इर्पि कुटुम्बिक नाप विशाखा नाप "भौ मय्जु
जि सीकं मसीकं धवाबुया बारे क्षमा या" धया क्षमा फोन ।
जले मुक्त विशाखाया कुटुम्बिकपिसं व विशाखाया ह्वाः स्वया
मिगार सेठया पाखे स्वया च्वन ।

"तर" जि न्हाये हे धाःसां बुद्ध-धर्म्य् अंचल श्रद्धा तथा
च्यम्हसिया म्हाय्मचा खः । जिम्ह संघपिन्त सेवा मयावेकं

(२४)

जि च्वने फइ । छि जुल तिर्थङ्कर भक्ति । थुलि सँ स्त्रीकार
याःसा प्य छेँ च्वने फइ । अन्यथा च्वने फइ मखु ।”

मिगार सेठं घाल, “अथे जूसा छंगु इच्छा अनुसार छिमि
श्रमणपिनि सेवा छं टहल याना च्वं । जि जिमि तिर्थङ्करपिन्त
दान बी ।”

अले मृगार सेठया छेँ बुद्ध सहितं भिक्षु संघपि वनीनु
खबर न्यनेवं नांगा सधुतयेसं मृगार सेठया छेँ घेरे घाना च्वन ।

अले ससः अबुम्हसिगु बचं दयेवं विशाखां बुद्ध प्रमुख
संघपिन्त दान बीगु यात । भगवान् भिक्षुपि मिगार सेठया
छेँ वइगु सीव सकलें तीर्थङ्कर वया छेँ मुं बल । हानं
सेठं थः भी छखेतया इमित दान बिल । थुखें विशाखां
अबु छम्ह छखेतया भिक्षु संघ प्रमुख भिक्षुपिन्त दान यात ।
भोजनोपरान्ते विशाखां ससः अबुम्हसित घर्मोपदेश न्यनेत
खबर बिल । ससः अबुम्ह आः ला मवसे जी मखुत घका
बिचाः याना वनेत स्वल । अले तिर्थङ्करपिसं घाल— “उपदेश
न्यं हे वनेगु जूसा पर्दाया दुने वना न्यनेमत्य । पर्दाया पिनेसं
च्वना न्यं । तर बुद्धं पर्दा पिने च्वना बाखं न्यनाच्वंम्ह
सेठयात ल्वयेक अनुरूप जुइक मिलय् याना उपदेश याना
बिज्यात । उपदेशया अवसानय् सेठ नं श्रोतापत्ति फलय्
प्रतिस्थित जुल । अले पर्दा पिहाँ वया बुद्धयात वन्दना
याना म्होनेसं च्वंम्ह भौमचायात थथे घाल— “विशाखा, भौ
मय्जु थौ निसें छ भौमचा मखुत । मां समान जुल । छंत जि
मांया स्थानय् तये । जि बांलाक घर्म म्हसिल । अबले

निसैं विशाखाया नां 'मिगार.माता' नामं प्रख्यात जुल ।

मिगार सेठं विशाखाया गुणगान याना भगवानयात थथे धका न्यंकल—

“भन्ते ! जि आःतकं मस्यू कि गन दान बिल धाःसा महत्फल जुइ । जिम्ह भौमचां याना जि गन दान बिल धाःसा महत्फल जुइ धका सिल । जिह्वा भौमचाया कारणं थौं जि ब्याक्क अपाय तथा दुर्गतिं नं विनिमुक्त जुइ फत । जिम्ह भौमचा थुगु छेँ दुहाँ वोगुलि हे जिगु कल्याण जूगु खः थथे धया थुगु गाथा न्यंकल—

“सो हं अज्ज पजानामि, यत्थदिन्नं महप्फलं ।

अत्थायवत मे भद्दा, सुनिसा घरमागता ति ॥”

अर्थ— जिगु हित सुखया निर्मित भद्रमुखी भौमचा थ्व छेँ दुहाँ बल । थौं जि सिल दान गन दान बीबले महत्फल जुइ ।

विशाखां नं कन्हेसिगु निर्मित नं बुद्ध प्रमुख भिक्षुसङ्घ-पिन्त निमन्त्रणा यात । श्रोतापन्न जूम्ह मृगार सेठं नं वया भगवान सहितं भिक्षुसङ्घपिन्त भोजन दान बिल । अबले निसैं मृगार सेठया छेँ बुद्ध सहित भिक्षु सङ्घपिनि निर्मित न्ह्याबलें लुखा प्वाः चाल ।

विशाखां नं भिक्षु सङ्घ सह बुद्धयात हानं कन्हेसिगु भोजन प्रार्थना यात । भगवान बुद्धं मौनं स्वीकार याना बिज्यात ।

कन्हे खुनु प्यखें सुपाचं तोगुथें ख्युंसे च्वंक त्वपुया बल । अले भगवान बुद्धं भिक्षुपित धया बिज्यात— प्यंगू प्रदेशय् नं वा वयाच्चन । भिक्षुपि ! थ्व अन्तिम चतुर्दिक

वर्षा खः, स्नान या ।

‘ज्यू, भन्ते !’ भिक्षुपिसं लिसः बिल ।

अले सकलें भिक्षुपिं चीवर छखे तथा स्नान यात । थुखे मिगार माताया उत्तम खाद्य भोजन तयार याना दासी-पित भोजनया समय सुचित याके हल । तर विहारय् छम्ह हे भिक्षुपिं मखं । थ्व खँ विशाखायात कं वन । तर मेधाविनी विशाखां बिचाः यात, थ्व तःसकं गबलें मवःगु रूपं वा वःगुलि अवश्यं नं फुक भन्तेपिं स्नान याना च्वन जुइ । थुमिसं विहारय् कोठाय् स्वया मदु धाःवल जुइ । थथे बिचाः याना दासीपित सःता हानं स्वके व्छया हल । थुखे भिक्षुपिं सकसियां मोल्हुइ सिधयेका चीवर पात्र धारणा याना भिक्षु सङ्घ सह भगवान बुद्ध विशाखा मिगार माताया छेँ थ्यंकः बिज्यात । विशाखां सकल भिक्षुपिनि लँय् पुलि पुलि थ्यंक लः बाः वया च्वकं नं चीवर मप्याःगु खना आश्चर्य प्रकट यात । तःसकं प्रसन्न चित्तं श्रद्धा पूर्वक भोजन दान यात । भोजन याये सिधयेकेवं ह्लाः चायेका छखे फेतुना विशाखां बिनित्ति यात-

“भन्ते ! जिं छुं प्रार्थना यायेगु इच्छा याना च्वना ?”

“ज्यू, छु प्रार्थना” धका भगवान बुद्ध धया बिज्यात ।

विशाखां थःगु मनया खँ निवेदन यात- “भन्ते शास्ता ! जि सङ्घयात याव जीवन वर्षाकालया चीवर वस्त्र दान बीगु इच्छा दु । न्हूपिं आगन्तुक भन्तेपिन्त भोजन दान बीगु, पिने बिज्याइपिं भन्तेपिन्त गमिक भोजन दान बीगु इच्छा दु । रोगीपिं भन्तेपिन्त वासः दान बीगु इच्छा दु । थथे धका

च्यागू प्रकारया प्रार्थना विशाखां बुद्धयाके यात ।

विशाखाया च्यात्ता दान

“विशाखा ! छं च्यागू वर इच्छा छाय् छु अर्थं तथागतया-
थाय् प्रकट याना ?” भगवान् बुद्धं न्यना बिज्यात ।

(१) चीवर दानवीगु विचार रूप व शोभा नापं लज्जाया
निर्ति आभरण मदयेकं मगाःगु खः । उकिं थ्व दानया इच्छा याना ।

(२) आगन्तुक भिक्षुपि न्हूपि जुया न्ह्याम्हं अपरिचित
जुइगुलि नं थकय् जुया पिण्डाचरणया कष्ट वा परिश्रम
याये मफइ च्वनीगु । उकिं जि आगन्तुक दानया इच्छा
यानागु खः ।

(३) उखें थुखें मालीबले भगवान् बुद्ध छखे तोफीगु
अर्थात् लय् वनेबले शरीर छुं गडवड जुया क्लान्त जुया
वनागु थासय् थ्यंके मफइगु । गनं मेथाय् बिज्याना च्वनी-
बले छलपोलया दर्शन यायेत वइबले नाप लाये मखं धका
धाये मालीगु सम्भव दु । उकिं उचित भोजन दान बीत थ्व
गमिक दानया इच्छा यानागु खः ।

(४) रोगीपिन्त भोजन उचित मजुइवं ऊं रोग बढे
जुइगु । मरण सम्म नं जुइफु । हानं भोजनया वलं नं
रोगी निरोगी जुइ । उकिं भन्ते भगवान् ! जि रोगीपित
सेवा यायेगु इच्छा यानागु खः ।

(५) हानं रोगी सेवा याइपित भोजन प्रबन्ध मदयेव
वं समये समये माः कथं विचार याये मफयेवं रोगीयात रोग
बढे जुइगु जुया रोगी उपस्थापकयात भोजन दान वीगु इच्छा

यानागु खः ।

(६) रोगीपिन्त वासः आवश्यक जुइ । वासः मदयेवं रोग वृद्धि जुया मरणान्त जुइ फु । अथे जुया थ्व वासः दान बीगु इच्छा यानागु खः ।

(७) हानं भिक्षुपित्त मदयेकं ममाःगु जुया मोल्हुइत हियेगु कापः दान यायेगु इच्छा यानागु खः ।

(८) भिक्षुणीपिनि नं ऋतुमति जुइबले लज्या बचे यायेत मालीगु जुया अबलेयात वस्त्र दान यायेगु इच्छा यानागु खः ।

“भन्ते ! थन भिक्षुणीपि अचिरवती (राप्ती) नदी तीर्थं स्नानय् गणिकापि नापं नांगा च्वना मोल्हुया च्वनी । भन्ते ! इपि गणिकापिसं व भिक्षुणीपिन्त गिजे याइ- आर्या ! छाय् यौवन अवस्थाय् भिक्षुणी जुया छलपोलपिसं ब्रह्मचर्य पालन याना च्वना ? ह्लापा लाक काम भोग यानालि लिपा बुढी जुइ धुंका धका ब्रह्मचर्य पालन यायेमाः । अथे याये- गुलि छलपोलपिन्त लाभ जुइ । भन्ते ! गणिकापिसं गिजय् याइबले इपि भिक्षुणीपि सुमकं च्वनी । भन्ते ! स्त्री जाति नांगा अपवित्र खः । थ्व इमिगु विनम्र स्वभावय् प्रतिकूल खः । भन्ते ! धुगु कारणय् ध्यान विया जि भिक्षुणी सङ्घपित्त मोल्ह्नीगु कापः (उदकसाटिक) बीगु इच्छा यानामु खः ।

“विशाखा ! छु गुण खना छं तथागतयाके च्याता वर फोनागु ले ?”

“भन्ते ? थन, दिशा विदिशाय् वर्षाक्स च्वंपि भिक्षुपि

भगवान बुद्धयागु दर्शन यायेत श्रावस्ती वयाचवनी । इमिसं
 भगवान बुद्ध गन धका न्यनेफु । भन्ते ! फलानाम्ह भिक्षु मृत्यु
 जुल । वया छु गति वा छु अभिसम्पराय जुल जुइ धका
 न्यनी । उत्तरय् भगवान बुद्धं शायद थथे धया बिज्याये फु
 व भिक्षु श्रोतापन्न जुल । सकृदागामी जुल । अनागामी
 जुल । अथवा अरहन्त जुल । अले इपि भिक्षुपि गन वना
 न्यंवने धाइ, भन्ते ! थन आर्यं छु श्रावस्ती वये धुनला ?'
 इमिसं जिके न्यने फु 'अन आर्यं, ह्लापा श्रावस्ती वये धुंकूगु
 खः । अले जि निश्चय नं सिकेफु कि अथे जूसा इपि आर्य-
 पिसं जि बियागु वर्षाद्या कापःत आगन्तुक भोजन, गमिक
 भोजन, रोगीया भोजन, रोगी सेवक भोजन, रोगीया वासः
 अथवा नित्ययागु मध्यय् छु छु परिभोग यागु दइ । भन्ते !
 थुगु खँ स्मरण जुइबले जिगु मनय् प्रीति उत्पन्न जुइफु ।
 प्रीति जुइबलय् शरीर याउँसे च्वनी । शरीर याउँसे च्वनी
 बले सुखया अनुभव जुइ । सुखी जुइ धुंकू चित्त
 समाधिष्ट जुइ । अले व हे समाधिष्ट भावना नं जुइफु ।

भन्ते ! थुपि गुण खना जि तथागतयाके च्यागू वरत
 फोनागु खः ।

'साधु ! साधु ! विशाखा ! बाँला हे जुल विशाखा ।
 ध्व गुण खनालि तथागतयाके च्यागू वर फोन । विशाखा !
 छन्त च्यागू वरया अनुमति बी ।''

अनं लिपा विशाखायात भगवान बुद्धं निम्न गाथाद्वारा
 अनुमोदन याना बिज्यात ।

या अन्नपानं ददतिप्पमोदिता ।
 सीलुपपन्ना सुगतस्स साविका ।
 ददाति दानं अभिभुय्य मच्छरं,
 सोवग्गिकं सोकनुदं सुखावहं ॥१॥
 दिब्बंसा लभते आयु,
 आगम्ममग्गं विरजं अनङ्गणं'
 सापु उन्नकामा सुखिनी अनामया
 सग्गमिह कायमिह चिरं पमोदती 'ति ॥२॥

अर्थ- सुगतया गुगु शीलवती शिष्यं प्रमुदित जुया, मात्सर्यं
 मनयात् वाञ्छया शोकरहित सुखदायी अन्न पानत दानवी ॥१॥

"अले निर्मल, निर्दोष मार्गय् वनां वं दिव्य-आयु याइ व
 पुण्यकामी निरोगी जुया स्वर्गकाय चिरकाल तक प्रमुदित
 जुइ ॥२॥

विशाखा मृगार मातायात् थुगु गाथा द्वारा अनुमोदन
 याना भगवान बुद्ध आसनं दना विज्यात् ।

अनं लिपा भगवान बुद्ध थुगु सन्दर्भय् उगु प्रकारं धार्मिक
 खँ न्यंकालि भिक्षुपिन्त आमन्त्रण याना विज्यातः-

"भिक्षुपि ! वर्षावासया कापः आगन्तुक भोजन, गमिक
 भोजन, रोगीया भोजन, रोगी सेवकया भोजन, रोगीया वासः
 नित्ययागु तथा भिक्षुणी सङ्घपिन्त मोलह्वीत कापः स्वीकार
 यायेत् अनुमति ब्रियाच्चवना ।

"धनमट्ठक-पसाधन"

छन्हुया दिनय् मृगार सेठं "विशाखां थ्व महालता-पसाधन

आभूषण न्हाबलें तिया जुइ फइ मखु । अत्तएव वं सदानं
 तिया जुइ फइगु किसिमं धनमट्टक-पसाधन धयागु तिसा
 दयेका बीं धका विचाः याना छगू लाख वंक धनमट्टक-पसाधन
 तिसा दयेका बिल । व तिसा दयेके सिधयेका छन्हुया दिनय्
 बुद्ध सहित भिक्षु सङ्घपिन्त निमन्त्रणा यान्त सम्मान पूर्वकं
 वसपोलपिन्त भोजन याकल । विशाखायात छिखुगः सुगन्ध
 लखं मोल्हुइकल । शास्ताया न्होने तया धनमट्टक-पसाधन
 तिक्य बिबालि शास्ताया चरणय् वन्दना याकल ।

विशाखा नं अनं निसें दानादि पुण्यकर्म याना शास्ताया
 समक्ष (न्होने) च्यागू दर प्राप्त याना गगन मण्डलय् चन्द्रमा
 समान खने दयेक काय् म्हाय्पिं अभिवृद्धि जुयावल । वया
 वंश वृक्ष खः— मेण्डक सेठ-चन्द्रपद्माया काय् व भौ धनञ्जय-
 सुमनादेवी खः । वया म्हाय् व जिलाजं विशाखा-पूर्णवर्धन जुल ।

विशाखाया पुत्र लाभ

विशाखा वीसति पुत्ता, नत्ता च चतुरो सत्ता ।
 पनत्ता अट्ट सहस्सा' जम्बुद्वीपेषु पाकटा ॥

अले लिपा विशाखायात पुत्र रत्न प्राप्त जुल । वया नं
 मिगार तिसस तल । थुबले तक मिगारं नं भगवान बुद्धया
 थाय् वनीम्ह जुइ धुं कल ।

विशाखाया क्रमशः किम्ह काय्पिं दत । किम्ह म्हाय्पिं
 दत । हानं छम्ह छम्ह थः काय् म्हाय्पिनि पाखें किम्ह
 किम्ह काय् म्हाय्पिं दत । एवं प्रकारं क्रमशः सन्तान बढे
 जुया ववं वयागु थःगु जीवयय् हे दोछि व नीखुम्ह जहान

दत्त । एवं प्रकारं सन्तानपि ४००० द्रुगु जुल । विशाखा
सच्छिन्न व नीर्व (१२०) दत्त नं केवल किञ्चिद्दया वैशम्ह यं जक
चवं । बुद्धी थं मच्चं । सँ नं भुइसे मच्चं ।

विशाखाया सन्तानपिनि न्तां

(१) मृगार कुमार प्रथम पुत्र (२) मृगजाले कुमार
द्वितीय (३) साह्ला (४) दत्ता (५) सुजाता कौर्षीम्ह ।

विशाखाया ज्येष्ठीषु विशोष्यता

काय, म्हाय्, छर्यापि, छुइपि नत्प विहारय् वा गनं मेथाय्
चनीबले विशाखायात् ह्यमस्यूपि कम हे जुइ । तापाकं निसं
हे वयात् ह्यसीकि । विशाखाया प्रकृतिया स्वभाव हे अथे
चवं, व न्यासिवना चनीबले खनेवं हानं वना हे च्वंसा ज्यू
धयार्ये च्वनीगु । फेनुना च्वनीबले हानं फेनुना च्वंसा ज्यू थं
ताइ । दना च्वनीबले नं हानं दना च्वंसा ज्यू थं ताइ ।
थुकथं मनुतये मनया भाव जुया च्वनीगु न्हाक्व हे खंसां
सन्तोष मजुइगु । वयागु प्यंगु ईर्यापथ मध्ये गुगु ईर्या-
पथ नं स्वइपिन्त बांमलाः ताइमखु । न्हागु ईर्यापथ खसा नं
मनुतयेत बांला ताया च्वनीगु ।

छन्हु विशाखा थः म्हाय्यपि नापं विहारय् वनाच्वंगु
खः । कोसल जुजु नं विशाखायाके न्याह्य किसिया बल
दु धाःगु खः मखु स्वयेत विहारय् वना छथाय् च्वंच्वन । अले
त्याहाँ वधा च्वंच्वले लँय् छह्य किसि तोता बिल । फुक
मिसात म्हात्रा बिसिवन । तर विशाखा छह्य जक बिसिमवं ।
विशाखां भःगु प्रतिवं किसिया स्वंधे च्वान्ना म्छत । किसि

छले चिला वन । थ्व अरिप्र खना सकल महाजनपिसं नं
धन्य धन्य विशाखाया बल धका वयागु प्रशंसा यात ।

छन्दु मेखुनु आपालं महाजनपि नं उत्सवय् वयाख्वंगु खः ।
विशाखा नं थःगु 'महालता' तिस्रं तिया वःदु । विशाखाया
भती अथे यन्व तिसां तिसा विहारय् वनेगु ठीक थें मताया
फुकं तिसा प्वःचिना छद्दा दासीयात विल । अले थः शास्ताम
थाय् वना वन्दना याना जिह्वां बल । तिसा प्वः ज्वना च्वहा-
सिया धाःसा अनं पिहां वःबले तिसाप्वः ज्वना वये त्वःमन ।

थुखे विशाखाया सुप्रिया धयाद्दा पासा नापं आगन्तुक व
गमिक दान यायेत अले गिलानपित उपचार यायेत उखे थुखे
वनाच्वन । न्हाबले थें विशाखां श्रामणेरपित गिलान प्रत्यय
नं दान यात । सुप्रिया नापं चाह्युद्दु मचापि श्रामणेरपि
स्वस्वं पिने विहारय् ध्यन । अले तिसां ती धका स्वःबले
दासीया कसंग वन । उंगु तिसा धाःसा आनन्द भन्ते नं कयाः
स्वहाने तले छथाय् सचे याना तया तये धुकल । दासीं "धाः
जि ला तिसाप्वः तोता बल ज्वनावये त्वःमन" धकाः धाल ।
विशाखां धाल, "यदि व छं तय्य थाय् तुं तिसा दुसा ज्वना
वा । गनं मेथाय् सचे याना तये धुकूसा ज्वना वये मते ।"
दासी वना तिसा माःवन । अले आनन्द भन्ते नं खनेवं न्यन-
"विशाखायागु तिसा माः वयागुला खः ला ? स्वाहाने तसे दु ।"
तर दासीं "अनं तुं हे मदुसा विशाखां मेथाय् तया तये धुकूसा
हये मत्य" धाःगु धका लिसः विल । आनन्द भन्ते नं चीका
जक तयागु यंकी धमा बिज्यात । तर वं मकासे लिह्वांवल ।

विशाखायात व हे खँ कन ।

लिपा विशाखां तिसा कया हया गुंगू कोटी वंगु तिसा न्यायेला धका लुँकःमितयेके न्यन । तर व तिसा न्याना काईपि सुं मदया अन्ते थ.म्हं हे उकिया दाँ तया काल । अले व दामं पिनें वइपि सङ्घपिन्त छगू विहार दयेकेगु निश्चय यात । जग्गा जमीन न्याना विहार दयेकेत गुंगू कोटी धन पुला योग्य जग्गा काल । अले विहार दयेकेगु विचाः यात । अवले भगवान बुद्ध चारिकाया निर्मित पिहाँ विज्याये त्यन । विशाखां अले वन्दना याना विन्ति यात— “भन्ते, उलिमच्छि धन त्याग याना विहार दयेके त्यना । तथागत भति विस्तार याना विज्याःसा ज्यू ।” विशाखाया विन्ति न्यना भगवान बुद्ध अले मोगल्लान महास्थविरयात तोता साथे जेतवन विहारं न्यासः भिक्षुसङ्घपिसं चाहिका पिहाँ विज्यात ।

विहार दयेकेत खीन्यागू योजन तापागु थासं निसें सिँ हया नितल्ला दुगु छँ जायेकल । क्वय्यागु तल्लाय् न्यासः कू (५००) कोठा च्वय्यागु तल्लाय् न्यासः गू (५००) कोठा दुगु व महाप्रसाद भगवान बुद्ध गुला चारिका याना ल्याहाँ विज्यावले तयार याना तल । भगवान बुद्ध श्रावस्ती विज्याःगु खवर सीवं स्वर्णघट थासय् थासय् तया स्वागत याना पूर्वाराम विहारय् विज्याकल । अले व नीह्लय्गू २७ कोटी वंक दयेकेगु महाविहार चढे यायेगु इच्छां थथे धाल— “योग्य जू भन्ते थ्व महाप्रसाद चतुर्दिशां विज्याइपि भिक्षुपित्त— हानं प्यला

तक भिक्षुपि सह भगवान् यत्र च्चन विज्याहुं ।" बुद्धं विशाखाया प्रार्थना स्वीकार याना विज्यात । ध्व विहारय् मुलि बांलाका तःगु दु अनुमानं सीके फु । अबले वया हे पासा छद्दासिया द्वःछि वंगु वस्त्र छपु योग्य थासय् तये धका वल । विशाखायाके लायेगु थाय् पवन । विशाखां पासाह्य तंम्बयेकी धका धाल- "पासा. छं हे माः हुं । गन आम लासा तये योग्य खन अन ति ।" वया पासा उखें थुखें क्वथा पति वना स्वः जुल । तर गन हे वयात थःगु कापः तये ल्वःगु उकियात आवश्यकता दुगु थाय् लुइके मफु । व स्वस्व मस्व धायेका च्चन । अबले हे आनन्द भन्ते नं वयात खन । द्वःछि वंगु वस्त्र लासा गनं तयेथाय् मदया स्वस्व मस्व धायेका च्चंह्य उह्य उपासिकायात आश्वासन विया आनन्द भन्तेनं धया विज्यात- "ह्लापालाक विहारय् दुहाँ वनेत पलाः तइगु थासय् तुति हुइत तया व्यु ।" थये धया थाय् क्यना बिल । उपासिकां नं ठीक थाय् खः धका प्रसन्न जुया मन लय्तायेकल ।

प्यला यंकं विशाखां बुद्ध प्रमुख भिक्षुपित भोजन दान याना अन्तिम दिनय् चौवर दान बिल । थुकथं गुंगू कोटी दांया जमीनय् गुंगू कोटी दामं विहार दयेका गुंगू कोटी दानादि उत्सवय् त्यागयाना विशाखायात तःसकं आनन्दया अनुभव जुल ।

अनाथपिण्डिक महाजनया जेवतन विहार गुलि तःधंगु खः उलि हे बांलगु- विशाखा मृगार माताया पूर्वाराम विहार नं जू । बुद्ध-धर्मया प्रति महान श्रद्धा तया महान त्याग

याःपि पुरुषापि मध्ये अनाथविण्डक गृहपति अन्नगण्ड जू थें
 महान त्याग साःपि मिसापिनि मध्यमं नं विशाखा महाउपासिका
 अग्र जूहा खः । थव खँधा प्रमाण सूत्र सूत्रथा “एतद्व्य सूत”
 खः ।

उखे जेतवन महाबिहाया निर्मित अनाथविण्डक ब्राह्मजनं
 न्येप्यंगू (५४) कोटी धन खर्चं साःपि थुखे पूर्वाराम महाबिहार-
 या निर्मित विशाखा महाउपासिकां नं नीन्हेगू (२७) कोटी
 धन खर्चं याःगु जुल । थुकथं महान परित्याग थाःपि स्त्रीपि
 मध्ये बौद्ध इतिहासय् विशाखा महाउपासिका अग्र खः ।
 महोत्सवभा अन्तिम दिनय् विशाखा अत्यन्त आनन्दित जुया
 वया मनय् प्रीति जायत वल । व थःमहं धानागु बुद्ध पुण्यकार्य
 अनुस्मरण याना अतिकं प्रसन्न जुल ।

जि मनं चित्तम् धानागु व्याकक पुण्यकार्य विविधता
 पूर्वकं सम्पन्न जुल । थवे धया अत्यन्त गद्गद् जुवा व हे
 दिनया सम्पन्ना सम्पन्न थः काय् इहाय् छयपिनि न्होने ध्वना
 पूर्ण प्रासादय् उखे थुखे चाहिला बुगु गाथा प्रकाश यात-

“कदाहं पासादं रम्मं, सुधामत्तिक लेपनं ।

विहार दानं दस्सामि, सङ्कपो मह्य पूरितो ॥

कदाहं मञ्च पीठञ्च, भिसि विम्बो हनानि च ।

सेनासन भण्डं दस्सामि, सङ्कपो मह्य पूरितो ॥

कदाहं सलाक भत्तं, सुचि मेसूप सेवनं ।

भोजन दानं दस्सामि, सङ्कपो मह्य पूरितो ॥

कदाहं कासिकं वर्त्य, सौमकप्यासिकानि च ।

चीवर दानं दस्सामि, सङ्घपो मह्य पूरितो ॥

कदाहं सप्पी नवनीतं, मधुतेलं च फाणितं ।

भेसज्जदानं दस्सामि, सङ्घपो मह्य पूरितो ति ॥”

तुयुगु सख्खालं पानां तःगु सुरम्य विहार प्रसाद गवले
दान वी फइ धका गुगु मनोकामना दुगु खः व धौं पुरे जुल ।

खाता, मेच, लासा, दसना व शयनासनया वस्तुत गवले
दान वीखनी धका गुगु मनय कामना दुगु खः व मनोकामना
धौं पुरे जुल ।

शुद्ध सलाक भोजन दान गवले वीखनी धका गुगु मनया
इच्छा दुगु खः, धौं उगु इच्छा पुरे जुल ।

काशीया वस्त्र रेशम तथा सूतिया चीवरत्त गवले दान
वीखनी धियागु गुगु मनोकामना दुगु खः, व धौं पुरे जुल ।

ध्यः, नवनीत, कस्ति, चिकं तथा साखलं युक्तगु भैषज्यं
(वासः) गवले दान वी धकनु धौं उगु मनोकामना पुरे जुल ।

विशाखां थुकवं प्रीतिं जाःगु उदान मेहाला च्वंगु खना
भिक्षुपिसं भगवानयस्के विन्ति यातः—

“भन्ते ! छु विशाखाया चित्त विकार ला मजू ला अथवा
व उईं ला मजूला ?”

भगवान बुद्ध आज्ञा जुया विज्यात— “व वयागु ज्याय्
सम्पूर्णं जूगुलिं पिज्वःगु नुभाःया उद्गार खः । वं इधू थिधू
इथू थिधू जुया प्रार्थना यानाश्चन । व वयागु थ्व जन्मया जक
मखु, पूर्वं जन्मया नं प्रार्थना पूतिं जूगुया उद्गार खः ।”

अले भिक्षुपिसं विशाखायागु पूर्व जन्मया खँ न्यनेत प्रार्थना यायेवं भगवान बुद्धं आज्ञा जुया विज्यात ।

भिक्षुपि ! ह्लापा छगू कल्प सहश्र ह्लापा पदुमुत्तर बुद्ध लोकय जन्म जुल । अवले सुनन्द धयाह्य जुजु व सुजाता देवी धयाह्य रानीया देशवती धयाह्य म्हाय्य छह्य दु । व बुद्धया अग्रम्ह उपासिका खः । च्यागू प्रकारया वर प्राप्तह्य, प्यंगू प्रत्ययया दायिका जुया सुथय्य वहनी दान याना च्वं च्वह्य खः । वया हे पासा छह्य दु गुह्य न्हावलें विहारय्य नापं वनीगु खः । व उपासिकाया थः पासायागु उद्गारया प्रति प्रसन्न जुया च्वन । अले वयागु शक्ति आदि खना छन्हु बुद्धयाके न्यन- “भन्ते छु याःसा अग्रश्राविका जुइ ?” ह्लापा कल्प सहश्र ह्लापा प्रार्थना याना वःगुलि अथे जूगु धका धायेवं विशाखां नं पूर्व जन्मय्य प्रार्थना यायेवं पूर्ण जुइगु धका सीका न्हेन्हु तकया भिक्षा दान बुद्ध प्रमुख भिक्षु सङ्घपित बी धुंका अन्तिम खुनु चीवरादी परिष्कार दान याना प्रार्थना यात- ‘भन्ते थ्व दानया पुण्यं देव अप्सरा छुं प्रकारया फल मखु । छल्पोलया पालय्य जिह्य पासा अग्रश्राविका जू थें जिनं भविष्यय्य बुद्धया सम्मुख न्हाोने च्वना च्यागू वर लाभी जुया स्वामीया छें प्यंगू प्रत्यय पूर्ण याये फुह्य अग्रश्राविका जुइ दयेमा । पदुमुत्तर बुद्धं प्रार्थनानुसार विशाखाया इच्छा पूर्ण जुइ फइला धका विचाः याना स्वसे प्राप्त जुइगु खंका आज्ञा जुया विज्यात- “कल्प सहश्र लिपा गौतम बुद्धया पालय्य छंत अग्र-श्राविका जुइगु फल प्राप्त जुइ । छ विशाखा महाउपासिका

धायेका ऋणां वर प्राप्तह्य जुया भातपिनि छे प्यंगू प्रत्यय
 पूर्ण याये फुह्य जुया प्रधान अग्रश्राविका जुइ । पदमुत्तर
 तथागतया आशीष न्यमा विशाखायात अबले हे मानी फल
 प्राप्त जू थें प्रसन्नता जुल । हानंया जन्मय् पुण्य याता
 हामं काश्यप बुद्धया पाले नः प्रार्थना याता अनं लिफा देव
 मनुष्य लोकय् चाः चाःहिला अन्तय् मेण्डक सेठया कलाःया काय्
 धनञ्जय सेठया म्हाय् जुया जन्म जुल । जिगु शासनय्
 आपालं पुण्य संग्रह यात । उकिं थ्व जिमि म्हाचं हाःगु व
 वयागु उदान खः । भिक्षुपि ! गय् बिज्ञ चतुरह्य गयुं स्वां ह्मइ
 च्वंगु स्वां ल्यया ल्यया स्वां माः हनीगु खः, अथे हे विशाखां
 नं अनेक प्रकारं कुशल कर्म मयेत अवसर ल्यया ल्यया काख ।
 थये धया विज्यासे भगवान बुद्धं आज्ञा जुया विज्यात-

‘यथापि पुष्करासिद्धा, कथिरा माला मुणे बहु ।

एवं जातेन मच्चैन, केतब्बं कुशलं बहुति ॥’

गथे मालीं स्वां द्वय् च्वंगु स्वां ल्यया बाबांलाक स्वांमाः
 हनी संसारय् जन्म जूपि सौं मानिपि मनुतयेसं अथे हे सीका
 थुइका आपालं कुशलं कर्म यायेमाः ।

‘थ्व कुशलं बहुति धयागु’ - देशनाया अवसानय् आपालं
 श्रोतागणपि श्रोतापत्ति पदय् प्रतिस्थित जुल । आपालं महाजन-
 पितं धर्मं सार्थकं नं जुल ।

विशाखाया साम्नाजिक जीवन

विशाखा उपासिका थः थिति कुतुम्बपि तथा मित्रपि
 नाप मिले चले जुया च्वने फुह्य भद्र स्वभावह्य मिसा खः ।

थःम्हं कुषे दिश्रास याःसां तवि मेपिनि विश्वासयात आक्षेप
 वा वाधा बीगु स्वभावे वयाके मद्गु । व गवले वःगु जन,
 धन व वशया प्रभावं मेपिन्त दवे याथेगु विचार नं मयाः । व
 मेपिनि प्रति दया स्नेह तथा सहानुभूति तये फुल्ल छह्य
 वीरह्य नारी खः ।

छन्दुया खँ खः । श्रावस्ती अय्लाः त्वना उत्सव मानय
 याइगु जुयाच्चन । अले विशाखाया न्यासः पासापि वया
 विशाखायात धाल, “विशाखा ! थौं उत्सव मानय याये
 माले ।” इमिगु खँ न्यना विशाखां धाल— “पासापि ! जि
 अय्लाः मत्वना । ध्वं उत्सव धाःसा अय्लाः त्वनेगु उत्सव
 जुयाच्चन ।” विशाखाया खँ न्यना इभिसं धाल, “विशाखा,
 अथेसा छःपिसं बुद्धयात भोजन याकी । जिपि अय्लाः त्वना
 उत्सव मानेयाथे ।” विशाखा इमित न निन्दायात न ते प्रसीसा
 हे । तसर्थ उदारता पूर्वक इमिगु खँ स्वीकार याना बुद्धयात
 आमन्त्रणा याना भोजन दान यात । सन्ध्या समयय् न्यासःपि
 पासापि जेतवन विहारय् घर्मं देशना न्यमेत वन । इपि
 अय्लाः त्वत्वं विहारय् वन । विहारया व्वाकाय् ध्यंका नं
 त्वनावं च्वनतिनि । भगवान बुद्ध उपदेश न्यंका च्चवले नं
 सुमक च्वने मफुत्त । इपि मिसातयेसं अनेक प्रकारं ह्लाः
 तुति संकेगु यात । गुलिं हालेगु यात, नुखि त्वायेगु यात ।
 गुलि मे हालीपि जुल । गुलि ला प्याखं नं हुलीपि जुल ।
 उगु प्रकारं घर्मसमाय् जुयाच्चंगु महा विधिप्रता खना भगवान
 इमित संकेत बीत विरक्त यायेत मिखां ह्युं गु रश्मि पिकया

विश्रयत । अने महाअन्धकार जुल । महाअन्धकार जुयावःगु खना
 इति सकले भयभीत जुल । अयलाःया रंमं तीतल । अन्
 लिपा भसवान् अमलनं इना अन्तरध्यान जुया सुमेरुया सूर्धनी
 च्चना इल्लिखि सूर्यया तेज फेले जूयें थःगु ऊर्ण लोमं स्वच्छ
 चम्के जूगु रश्मिया तेज प्रकाश याना इमिसं ताइयु किस्मिं
 गथा आज्ञा जुया बिज्यात-

“कोनु हासो किमानन्दो, निच्चं पज्जलितेसति ।

अन्धकारेण ओनद्धा, पदीपं न गवेस्सथा'ति ।”

ग्याबले मिया ज्वाला च्याना च्वंगु थासय् छु हिलेगु
 वःछु आनन्द तपयेगु ? अन्धकारय् दुना च्चना नं छिमिसं
 छाम् मत मच्याकामु ?

थ्व गथा च्यन्यं मिसमतय् मनय् ज्ञानया मत च्यात ।
 अले इमिसं श्रोतापन्न फल साक्षात्कार यात । अनंलि
 निस्सखा उपासिकां भसवान् बुद्धयाके न्यन, “लब्धा, भय
 नः हासः ये गुणयात समाका-व्हये फुहा उजाःगु भयंकर अयलाः
 प्राहुर्भावि मबले निसें जूसु जुइ धका व्यसेलि अयलाः उत्तम
 जूगुया वारे भसवानं कुम्भजातक * अतीत कथा न्यंका
 विज्यात ।

उसु प्रकारं असंपद अर्थकथाम् नं लेख जुयाच्वंगु खने दु ।
 इति इत्रोपिनि पुरुषपिसं विश्वज्ञानस्य सत्संग जुया च्वतीगु
 घरी इति सुधरय् जुइक्षयागु आसां इमित विशाखाया ज्ञातय्
 जुन्वेयाना जूगु जुमान्वन धयागु खँ उल्लेख जुयाच्वंगु दु ।

* कुम्भजातक ५१२

अनं लिपा छन्हू छगू उपोसथया दिनय् न्यासःपि स्त्रीपि
 उपोसथिक जुया पूर्वाराम महाविहारय् वंगु जुयाचवन । (१)
 अन विशाखा उपासिकां उरिपि उरिपि उपोसथिक स्त्रीपि मध्यय्
 छह्य वयोवृद्धा स्त्रीयाके न्यन, “छाय् छःपि उपोसथिक
 जुयागु ?” अथे न्यसंलि “दिव्यसम्पत्ति प्राप्त यायेया आशां”
 धका जवाव विल । (२) मेह्य अर्ध वैसह्य स्त्रीयाके विशाखां
 “छं छाय् उपोसथ व्रत धारण यानागु ?” धका न्यसंलि “न्हथु
 नापं चवने म्वालेमा धयागु भावना” धका जवाव विल । (३)
 अले हानं छह्य ल्यासेम्ह युवतीयाके न्यन । अले वं जवाव
 विल कि “ह्लापालाक हे जि प्वाथय् दइवले काये दयेके
 फुम्ह जुइमा” (४) हानं मेम्ह कुमारीयाके न्यन “छ
 छाय् उपोसथिक जुयागु ?” “जि युवती जूवले थःगु
 कूल छेँ वने दयेमा धयागु आशां धका लिसः विल ।
 इपि सकलें व्वना इमित भगवान याथाय् यंका
 विशाखां इमिसं धाःगु खँ ब्याक्कं भगवानयात
 विन्ति यात । अनंलिपा भगवानं उगु सन्दर्भय् विशाखायात
 आमन्त्रण याना स्वता प्रकारं उपोसथ व्रत पालन याइपि दु धका
 आज्ञा जुया विज्यात । (१) गोपाल-उपोसथ (२) निगण्ठ
 (निर्गन्थ) उपोसथ (३) आर्य-उपोसथ ।
 श्रावस्ती नगरय् च्वंपिसं भिक्षु सङ्घुपित दान वीत
 ह्लापालाक इमिसं विशाखा व अनाथपिण्डिक गृहपतिपिनि
 स्वीकृति कयालि इमित नं निमन्त्रणा याना भिक्षुपिन्त भोजन
 याकीगु जुयाचवन । सुयां दान विल धाःसा “अनाथपिण्डिक

वा विशाखा उपासिका संज्ञा धाःसा" न्हानव हे सर्वयाना
दान व्यूसा नं उगु दान कार्य यात धाःसां नं लोकजनपिसं
प्रशंसा महाइगु जुयाच्चन । अनाथपिण्डिक व विशाखा हे
मदुगु दान छु दान धाइगु जुयाच्चन । अथेया निम्ति इमिगु
उपस्थितिया निम्ति इमिगु स्वीकृति कायेमाःगु थें चन्न
जुयाच्चन । हानं छगू कारण थव खः भिक्षु सङ्घपिनि
अनाथपिण्डिक व विशाखा प्रति तःवंगु विश्वास दुगु जुया
च्चन ।

अले सङ्घपिनि मनया भाव अनुसारं भोजन तरिका तःसकं
वांलाइगु नं जुयाच्चन । उकि इमिगु उपस्थितिस भिक्षु सङ्घपिसं
मन चकका विश्वास पूर्वक भोजन याइगु जुयाच्चन । उगु
कारणं याना अनाथपिण्डिक व विशाखा उपासिका थःमु
छें विज्याइपि भिक्षु सङ्घपिन्त स्वयम् सेवा टहल यायेत
फुरसत मदुया कारणम् सङ्घ सेभाया निम्ति विशाखां दत्ता
वैचह छयात व अनाथपिण्डिकं महासुभद्रा म्हाय्यात जिम्मा
व्यगु जुयाच्चन ।

देवदत्त भिक्षुया आश्रय कया प्रव्रजित जूम्ह कुमार
काश्यप माताया गर्भवती जूगु खें न्यना देवदत्त भिक्षु थःगु
वदनाम जुइ घयागु भयं गर्भवती भिक्षुणीया भाव्य् छुं हे
सत्यासत्य खें बुक्य् मयासे चीवर त्वकेगु ज्या याःगुलि
कुमार काश्यप माता भिक्षुणी देवदत्तया थसं तोता जेतवम
विहारय् वना भगवान बुद्धया शरणय् वन । उम्ह भिक्षु-
णीया धारे सत्य असत्य खें बुक्य् यायेत भगवान बुद्ध द्वारा

गठित समितियों विशाखा महाउपासिका प्रमुख परीक्षिका
जुयाच्चन ।

विशाखां निष्पक्षतापूर्वकं भिक्षुणीया परीक्षा

अले विशाखां भगवान् बुद्ध्यात् कुमार काश्यप माता
भिक्षुणी जुइ ह्लापा हे गर्भ धारण जूगु खँ विन्तियात् ।
युकथं विशाखा महाउपासिका बुद्ध सहित भिक्षु सङ्घपिनि
परम विभवासिम्ह उपासिका जुयाच्चन ।

विशाखायात् लिपा थ्यकं विभिन्न ज्ञाति कुलपिनि पाखे
नं दाइजो उषहार प्राप्त जुयाच्चन । छन्हु थः थितियिनि
पाखें मणि मुक्तादि रत्नया भंसाः श्रावस्ती नगर द्वारपिसं प्रमाणं
अपो अन्धाय रूपं काःगुलि अनं प्रसेनजीत् कोशल राजा नाप
लायेगु कुतः जुयाच्चन । तर सुथं निसें न हे मनसे राजदर-
वार्य थिया च्वन नं विशाखां प्रसेनजीत् जुजुयात् नाप
लाये मफया अन्तिमय् कर्मचारीपिसं धाक्व हे भंसाः पुले-
मालं । उगु कारणं यामा वया चित्त दुःख जुया थःम्हं धयाथे
मजुया जुजुं न्याय मयाःगुलि विशाखां भगवानयाथाय्
थम्हं धयाथे मजुगु कारणय् सब्बे परवसं दुक्खें
पराधीनता दुःख धका ब्याक्क विन्ति यात् ।

पूर्वी रात्रि विहारय् भगवान् सुद्ध

भगवान् बुद्ध बुद्धत्व प्राप्त यामात्ति नीदें तक उखे थुखे
वर्षावास च्वना बिज्यात् । अनं लिपा जेतवन महाविहार
व पूर्बारात्र महाविहार तयार जुसेलि मुख्य याना उरि निगू
विहारय् पालंफः याना नीप्यंगू (२४) वर्षावास च्वना

विद्येति । उकी मध्यम् अनाथपिण्डकया विहारस्य विद्येदं
 (१८) व विशाखाया पूर्वाराम विहारस्य खुदं (६) वर्षावास
 स्वप्न विज्यात् ।

थुकि कीसं अनुमान यामे फु जेतवन विहार दमे धुंका
 गुलिखे खिपा त्रिनि पूर्वाराम विहार निर्माण जुल ।

नीदं लिपा श्रावस्ती जेतवन विहार मुख्य केन्द्र माने
 याना भगवान बुद्ध च्वना विज्यासेलि अनाथपिण्डक व विज्ञास्वा
 उपासिका प्रति अनुकम्पा तका कमस्तः छन्दु जेतवन विहार
 कन्हेखुनु पूर्वाराम विहारस्व च्वनेगु याना विज्यात् ।

जेटवन विहारस्य चा बिते साइमु घरी कन्हेखुनु श्राव-
 स्तीया दक्षिण लुखा नधस्म दुने दुहां बना श्रावस्ती भिक्षाटन
 याना नगस्या पूर्वद्वारं प्याहां विज्याना भिक्षाटनं परिनिवृत्ति
 जुया हिनसिया मिति पूर्वाराम विहारस्य विज्याइमु जुयाच्वन ।
 अथे याना पूर्वारामस्य चा बितेयाना कन्हेखुनु पूर्वारामं नगरस्य
 दुने दुहांवना श्रावस्ती भिक्षाटन याना नगस्या दक्षिण लुखां
 प्याहां विज्याना हिनसिया विहारया निर्मित जेतवन विहारस्य
 विज्याइगु जुवाच्वन + उगु ब्रकरं इवि महाकुलविनि संग्रह
 जुया च्वंगु जुल + बुद्ध शासनस्य निर्मित इवि निचू कुलया-
 पिसं गुलि नं त्याग याव उलि मेपिसं मुनातं मयाः ।

आर्य उपोसथ व्रतया फल

भगवान बुद्ध विशाखायात आर्य-उपोसथ व्रतया फल
 महान महत् फल जुइ धयागु वारे आज्ञा जुया विज्यात् ।
 विशाखा ! उपोसथ व्रतया फल अति महान फल अति

प्रभावशाली जुइ ।

“विशाखा ! प्रसस्तरूपं परिपूर्णं जुयाच्चंगु अङ्ग, मगध, काशी, कोशल, वृजी, मल्ल, चेदिय, वत्स, कुरु पाञ्चाल, मत्स्य, शूरसेन, अश्वक, अवन्ती, गान्धार तथा कम्बोज थुपिं फिखुगू (१६) महाजनपदपिनि जुया सुनां राज्य याइ व राज्य अष्टाङ्गयुक्त उपोसथ ब्रतया फलया न्ह्योने (१६) फिखुव्वय् छव्व भागया वरावर नं मज्जू ।

कारणं छु धाःसा दिव्यं सुखया न्ह्योने मनुष्यं सुखं कृपणं (कौ वागः) समानं थें जक खः ।

विशाखा ! मनुष्यपिनि न्येदं (५०) या चातुर्महाराजिका देवतापिनि छन्दुं ह्लिच्छि चच्छि जुइ । उगु रूपं स्वीन्ह्या लच्छि जुइ । उगु हे रूपं फिनिलाया दच्छि जुइ ।

उगु हे रूपं मनुष्यपिनि न्यासः दं (५००) चातुर्महाराजिका देवतापिनि दिव्य आयु दइ । विशाखा ! थन सुं स्त्री वा पुरु-उपोसथ शील पालनं याना शरीर त्यागं याना मरणं लिपा चातुर्महाराजिका देवलोक्यं नं उत्पन्नं नं जुइफु । थुगु खं यात ध्यानं तथा मनुष्यं राज्यं सुखं धयागु दिव्यं सुखया न्ह्योने कृपणं समानं जूगु जुल ।

“दशाखा ! मनुष्यपिनि सच्छि दं (१००) त्रयत्रिंश देवतापिनि ह्लिच्छि चच्छि जुइ । थुगु हे रूपं स्वीन्ह्या लच्छि जुइ । थुगु हे रूपं फिनिलाया दच्छि जुइ । उगु हे रूपं द्वच्छि (१०००) दं वर्षं त्रयत्रिंश देवतापिनि दिव्य-आयु जुइगु जुयाच्चन । विशाखा ! थन सुं स्त्री वा पुरुष उपोसथ

पालन याना सिनावनीगु घरी त्रयात्रिंश देवलोक्यु न उत्पन्न
जुइफु । शुगु हांयात ध्यान तथा मनुष्यपिनि राज्य सुखयात
कृपणासमान थें जक जूगु जुल ।

विशाखा ! मनुष्यपिनि मिसः दँ (२००) यामा देवता
पिनि छन्हु हे जक जुइ । उगु रूपं स्वीन्हु स्वीचाया लछि
जुइ । उगु हे रूपं किमिलाया दछि गुइ । उगु हे रूपं
वर्ष निद्वः दँ (२०००) यामा देवतापिनि दिग्ब-आयु प्रमाण
जुइ । विशाखा ! थन सुं स्त्री वा पुरुष अष्टाङ्ग उपोसथ
शील पालन याना सिना वनीगु घरी यामा देवलोक्यु उत्पन्न
जुइफु । शुगु हांयात ध्यान तथा मनुष्यपिनि राज्य सुख
कृपणासमान जूगु जुल ।

विशाखा ! मनुष्यपिनि प्यसः दँ (४००) तुषित देव-
लोकपिनि छन्हु ल्लिछि बच्चि जुइ । उगु हे रूपं स्वीन्हु
स्वीचाया लछि जुइ । उगु हे हिसावं किमिलाया दछि जुइ ।
उगु हे हिसावं प्यद्वल वर्ष (४०००) तुषित देवलोकपिनि
विव्य आयु प्रमाण जुइ । विशाखा ! थन सुं स्त्री वा
पुरुष अष्टाङ्ग उपोसथ शील पालन याना सिना वनीगु
घरी तुषित देवलोक्यु उत्पन्न जुइफु । शुगु हे कारणयात
ध्यान तथा मनुष्यपिनि राज्य सुख कृपणासमान थें
जक जूगु जुल ।

विशाखा ! मनुष्यपिनि घ्यासः दँ (८००) निर्माण
रति देवतापिनि छन्हु छन्ना जुइ । उगु हे रूपं स्वीन्हु स्वीचाया
लछि जुइ । उगु हे रूपं किमिलाया दछि जुइ । उगु हे

रूपं च्याद्वः दं (८०००) निर्माणरति देवतापिनि दिव्य-आयु
 प्रमाण जुयाच्चन । विशाखा ! थन सुं स्त्री वा पुरुष अष्टाङ्ग
 उपोसथ शील पालन याना परलोक जुइगु घरी निर्माणरति
 देवलोक्य नं उत्पन्न जुइ फु । थुगु कारणयात ध्यान तथा
 मनुष्य राज्य सुखयात कृपण समान भाःपी माःगु जुयाच्चन ।

विशाखा ! मनुष्यपिनि किखुसः दं (१६००) परनिमित्त
 वशवती देवतापिनि छन्दुया ह्निछि च्छि जुयाच्चन । उगु हे
 रूपं स्वीन्दुया लछि जुइ । उगु हे रूपं किनिलाया दछि जुइ ।
 थुगु हे रूपं किखुद्वल दं (१६०००) परनिमित्त वशवती
 देवतापिनि दिव्य आयु प्रमाण जुइ । विशाखा ! थन सुं स्त्री
 वा पुरुष अष्टशील पालन याना सिनावन धाःसा परनिमित्त
 वशवती देवलोक्य उत्पन्न जुइ फु । उकिया निर्मित्त मन्य
 ध्यान तथा मनं चिन्तना याना मनुष्यपिनि राज्य सुखयात
 दिव्य सुखया न्होने कृपण थें जक खः धाःसां ज्यू ।

रुद्रि प्रेन उलि हे हुः

छगू समयय् भगवान् श्रावस्ती मृगार माताया पूर्वाराम
 प्रासादय् च्वना बिज्यात । अबले विशाखा मृगार माताया
 अतिकं यःहा छय्मचा छम्ह परलोक जुल । अले विशाखा मृगार
 माता प्याःगु वसः प्याःगु तुं सँ ह्निने गन भगवान् बिज्याना च्वन
 अन वन । अन थ्यनेवं भगवानयात वन्दना याना छखे फेतुत ।
 छखे फेतुना च्वंहा विशाखा मृगारमातायाके भगवानं न्यना
 बिज्यात—“उपासिका ! थौं ह्निनसिया मध्याह्न समयय् प्याःगु
 वसः प्याःगु तुं सँ गनं थन वयागु ?”

“भन्ते ! जिह्य साब यःहा छय्मचा छम्ह परलोक जुल ।

उर्कि जि प्याःगु वसः प्याःगु सँ तुं ह्लिने थन वयागु खः ।”

“विशाखा ! थुगु श्रावस्ती गुलिखे मनूत दु । छंत इपि फुक्कं काय्पि, छय् छुइपि जूसा यःला ?”

“भगवान ! यः । थुगु श्रावस्ती गुलि मनूत दु फुकं काय् छय् छुइपि जूसां जित यः । जित माः ।”

“विशाखा ! थुगु श्रावस्ती ह्लिछिलार्छि गुलि मनूत सी ले ?”

“भन्ते ! श्रावस्ती ह्लि फिहा मनू नं सी । गबलें गुहा च्याहा नं सी । गबलें छहा निहा नं । न्हागुसां भन्ते ! थ्व श्रावस्ती गबलें मनूत सीगु खालि मजू ।”

“विशाखा ! अथे जूसा छु छ न्हाबलें प्याःगु वसः प्याःगु सँ अलग जुइ फइ ला ले ?”

“फइ मखु भन्ते ! जि थुल, म्वाल । उलि काय्मचा उलि म्हाय् छय् छुइपि म्वाल ।”

“विशाखा ! सुया सछि यः वयात सछि हे दुःख जुइ । गुह्यसिया ग्वीहा यः वया नं उलि हे दुःख जुइ । थुगु हे रूपं सुनां गुलि येकी वयात उलि हे दुःख जुइगु जुयाच्चन ।”

“गुम्हेसिया प्रेम हे मदुसा वयात दुःख नं ला दइ मखु । शोक नं दइ मखु । व उगु शोक सन्ताप पिलापं तापाना बनी ।”

अले उगु कारण थुइका बिया बिज्यासे भंगवानं अबले थुगु उदान प्रकट याना बिज्यात—

ये केचि सोका परिदेविता वा
दुक्खा च लोकस्मि मनेकरूपा ।
पियं पटिच्चप्पभवन्ति एते
पिये असन्ते न भवन्ति एते ॥

तस्माहि ते सुखीनो वीतसोका
 येसं पियं नत्थि कुहिञ्चि लोके ।
 तस्मा असोकं विरजं पत्थयानो
 पियं न कयिराथ कुहिञ्चिलोके'ति ॥

प्रेमया कारणं याना थ्व लोकय् मनूतयेत अनेक रूपं शोक,
 विलाप आदि अनेक रूपया दुःख जुइ । प्रेम हे मदुसा व जन्म
 हे जुइ मालीमखु । सुया थ्व लोकय् सुयातं प्रेम मदुसा इपि
 उमु कारणं शोक रहित जुया सुखी जुयाच्चवनी । उकि रागरूपी
 रजं मुक्तजुया वीतशोक जुइपिसं थ्व लोकय् सुनापं नं प्रेम
 मयायेगु बेश जुइ ।

इहलोक व परलोक्या विजय

छगू समयय् भगवान बुद्ध श्रावस्ती मृगारमाताया पूर्वा-
 राम प्रासादय् बिज्याःबले विशाखा मृगारमाता गन भगवान
 बुद्ध बिज्याना चवन, अन वन । अन थ्यसेलि भगवान बुद्धयात
 अभिवादन याना छखे लिना फेतुत । छखे फेतूम्ह विशाखा
 मृगार मातायात भगवान तथागतं उपदेश न्यंका बिज्यात ।

“विशाखा ! प्यंगू गुण धर्मं स्त्रीं इहलौकिक विजय
 प्राप्त याना सफजता हासिल याइ । छु छु प्यंगू ?

(१) विशाखा ! ज्या हाँय् सुसंविहित जूम्ह (२) मेपिन्त
 संग्रह याःम्ह (३) थः स्वामी प्रति बांलाक व्यवहार याःम्ह,
 (४) प्राप्त जूगु धन बांलाक सुरक्षा याःम्ह ।

विशाखा ! थन स्त्री ज्या हाँय् गथे सुसंविहित जुइ
 धाःसा थन गुगु थः स्वामी ब्यूगु ज्यायात गथे ऊन वा
 कपाय् अलग तयेगु ज्याय् दक्ष जुइ । निरालशी जुइ । हानं

उगु ज्याय् विचार गाका ज्या यायेगुलि समर्थवान जुइ ।
विशाखा ! थुगु प्रकारं स्त्री ज्या हाँय् सुसम्पन्न सुसंविहित जुइम्ह
जुइ ।

विशाखा ! गथे मेपिन्त संग्रह जुइ धाःसा विशाखा !
थन थःपिनि स्वामीया अभ्यन्तर दास अथवा ज्याहाँ याइपि
दइ । इमिसं याःगु ज्याहाँय् नं याःगु वा मयाःगुली नं
विचाः याइम्ह जुइ । इमित छु गथे नयेत्वने बी माःगु खः व
ज्या याःम्ह जुइ । विशाखा ! थुकथं स्त्रीपिसं मेपिन्त संग्रह
याइ ।

विशाखा ! थुकथं थन थः स्वामी प्रति बांलाक व्यवहार
जुइ धाःसा विशाखा ! थन गुगु हाँ थः स्वामीया यइ मखु
उगु ज्या हाँयात ज्यान हे वंसां वं याइ मखु । विशाखा ! थुकथं
स्त्री थः स्वामी प्रति बांलाक व्यवहार याःम्ह जुइ ।

विशाखा ! गथे थन थःत प्राप्त जूगु धन धान्य अथवा
दाँ अथवा ध्यवा थःम्ह स्वामी छेँ दुत हइबले उकीयात बांलाक
सचेयाना सुरक्षा साथ जतनयाना तइम्ह जुइ । थनं उलि हे
विचाः याना दृष्टियाना हानं अविनाशिनी जुयाच्चनीम्ह जुइ ।

विशाखा ! थुपि प्यता पुण्यधर्म सम्पन्नम्ह स्त्री थुगु
लौकिक विजय प्राप्तयात सफलता प्राप्त याइ ।

विशाखा ! थुपि प्यता गुणं सम्पन्नम्ह स्त्री परलौकिक
विजय प्राप्त याना परलौकिक सफलता नं प्राप्त याइ ।
छु छु प्यता ?

(१) विशाखा श्रद्धासम्पन्नम्ह जुइ, (२) शील सम्पन्नम्ह
जुइ, (३) त्याग सम्पन्नम्ह जुइ, (४) प्रज्ञा सम्पन्नम्ह जुइ ।

विशाखा थन स्त्री श्रद्धालु जुइ । तथागतया बोधिज्ञान प्रति श्रद्धा तइम्ह जुइ । भगवान बुद्ध व अरहत खंसा व वस्पोल भगवान बुद्ध सम्यक सम्बुद्ध जूम्ह खः, वस्पोल भगवान विद्या-चरण सम्पम्ह जूम्ह खः, वस्पोल सुगत खः, वस्पोल लोकविद् खः, वस्पोल भगवान अनुत्तरम्ह खः, वस्पोल भगवान पुरुष-दम्म सारथी म्ह खः, वस्पोल भगवान देव-मनुष्यपिनि शास्ता (गुरु) जूम्ह खः । हानं वस्पोल भगवान बुद्ध खः थये धका विशाखा ! थुकथं थन सीका थः श्रद्धासम्पन्नम्ह जुइ ।

विशाखा ! गथे थन शील सम्पन्नम्ह जुइ धाःसा विशाखा ! थन स्त्री प्राणिहिंसां विरत जुइ । अदिन्नादानं विरत जुइ । काममिथ्याचारं विरत जुइ । मृषावादं विरत जुइ । सुरामेर मद्य प्रमादया सेवन विरत जुइ । विशाखा थुकथं थन स्त्री शीलसम्पन्नम्ह जुइ ।

विशाखा ! गुकथं थन स्त्री त्यागसम्पन्नम्ह जुइ धाःसा विशाखा थन स्त्री मात्सर्यरुपी चेतनायात त्याका त्यागी जुइ । छे च्वना दान खिया ह्लाः शुद्ध यानाच्चनी । बीबले न्हाची-लीम्ह जुइ । याचकपिन्त दान बीत मन बीम्ह जुइ । विशाखा थुकथं थन स्त्री त्यागसम्पन्नम्ह जुइ ।

विशाखा ! गथे थन प्रज्ञासम्पन्नम्ह जुइ धाःसा विशाखा थन व प्रज्ञावान जुइ उपयोगीम्ह प्रज्ञा सुसम्पन्नम्ह जुइ । सम्यक् कथं दुःख निरोधगामिणी आर्यं निर्वेदिक प्रज्ञां युक्तम्ह जुइ । विशाखा थुकथं थन प्रज्ञा सम्पन्नम्ह जुइ ।

विशाखा ! थुपि प्यता गुण धर्म सम्पन्न जूम्ह स्त्रीं पर-लौकिक विजय प्राप्त याना पारलौकिक सफलता प्राप्त काइ

सुसंविहित कम्मन्ता, सङ्घहित परिज्जना ।
 भत्तु मनापं चरति, सम्भतं अनुरक्खति ॥१॥
 सद्धासीलेन सम्पन्ना, वदञ्चू वीतमच्छरा ।
 निच्चं मग्गं विसोधेति, सोत्थान सम्परायिकं ॥२॥
 इच्चेते अट्ट धम्मा च, यस्सा विज्जन्तिनारिया ।
 तंपि सीलवतिं आह, धम्मट्टं सच्च वादिनि ॥३॥
 सोलसाकारसम्पन्ना, अट्टङ्गसुसमागता
 तादिसी सीलवती उपासिका
 उपपज्जति देवलोकं मनापं ति ॥४॥

सुसंविहित पूर्वकं ज्या याइम्ह परिजनपिन्त सग्रह याइम्ह थः
 स्वामीया मनोभाव अनुसारं आचारण याइम्ह तथा प्राप्त धन-
 यात सुरक्षा याइम्ह

श्रद्धा व शीलं सम्पन्नम्ह, याचकपिनि मनया भावयात सीका
 मात्सर्यमल कंजूस भाव तापाका पारलौकिक स्वस्तिया निम्ति
 मार्ग शोधन याइम्ह जुइ ।

गुम्ह स्त्रीयाके थ्व च्याता गुणधर्म विद्यमान जुइ, वयात
 धर्मय् स्थित सत्यवादी तथा शीलवती धका धाइ ।

अष्टाङ्ग गुणं युक्त जुया शिखुगू आकारं युक्तम्ह शीलवती
 उपासिका मनापकायिका देवलोकय् उत्पन्न जुइ ।

विशाखाया यश कीर्ति

विशाखा गुलि ज्ञान शक्ति दुहा खः, उलि हे शारीरिक
 शक्ति नं दुहा खः धयागु अर्थकथाय् उल्लेख जुयाच्चंगु दु ।
 विशाखाया ज्ञान शक्तिया बारे क्वय् उल्लेख जुयाच्चंगु च्यागू
 वर धयागु शिर्षक खं बांलाक हे अनुमान याये फु ।

छन्हुया दिनय् भगवानयाके खदिर वन (खैर वनय् च्चंहा) रेवत स्थविर खर वनय् वना ल्याहाँ वोपि निह्य बुढापि भिक्षुपि विशाखाया छेँ सुथसिया भोजनार्थं बिज्यात । अले विशाखां भिक्षुके खैरवन रमणीय जू ला धका न्यंबले इमिसं कथं कथं जायाच्चंगु छुकिया बांलाइ धका लिसः बिल ।

हानं मेपि अन हे वनावःपि निह्य भिक्षुपिके व हे खं न्यंबले इमिसं “गुलि बांला गुलि रमणीय जू धका खयान याना साध्य मदु” धका जवाफ बिल । थुगु लिसः न्यना इमि परस्पर विरोध खँय थःगु बुद्धि बिचाः याना काल- “बुढा भिक्षुपिसं ऋद्धि प्रातिहार्यं मदुबलेसिगु केवल व जंगल खन जुइ ।” “त्याय्हा भिक्षुपिसं ऋद्धि प्रातिहार्यं वयंबले बांलागु रमणीय जङ्गल खन” जुइमा ।

विशाखाया शोक

न्हाहा मिसातय् नं सन्तान ययाच्चनी । व थें विशाखायात नं सन्तान प्रति माया दु । किन्तु छन्हुया दिनय् विशाखाया काय्या छय्मचा ‘दत्ता’ घंहा अचानकं मरण जुल । अले विशाखा अत्यन्त दुःखी जुया भगवानयाथाय् वना थःत दुःख जूगु खँ प्वकन । व दत्ता छय्मचा अत्यन्त कार्य कुशलहा जुयाच्चन । उकिं विशाखां थःगु थासय् तथा थःगु छेँ भिक्षु सङ्घपिन्त सेवा टहल यायेगु ज्या लवह्लाना तःगु जुयाच्चन । अथेया निर्मित उहा छय्मचा मृत्यु जुया निशाखायात आपालं दुःख तःगु जुयाच्चन । उकिया कारणय् भगवानं विशाखायात

थुगु उपदेश न्यंका विज्याःगु जुल ।

पेमतो जायते सोको, पेमतो जायते भयं ।

पेमतो विष्पमुत्तस्स, नत्थि सोको कुतो भयं ति ॥

प्रेमं याना शोक जुइ । प्रेमं याना भय नं जुइ ।

प्रेमं मुक्त जहायात शोक नं जुइमखु अले भय नं जुइमखु ।

विशाखाया अन्तिम छडी

मचावले निसें जीवन पर्यन्त विशाखा महाउपासिकां अनेक समाज सेवा व अनेक दानादि कुशल कार्य याना वव १२० दँ स्वानालि भगवान बुद्ध परिनिर्वाण लिपा थःगु कर्मानुसार व परलोक जुल ।

विशाखां दान ब्यूगु पूर्वाराम विहारया अनुमोदन अतिकं शुद्ध तथा प्रसन्न चित्तं याना तावत्तिस देवलोक्य उत्पन्न जूहां विशाखाया पासा देवपुत्रीं अनिरुद्ध महास्थविरयात ब्यूगु उत्तर अनुसारं थम्हं याःगु सिकं विशाखां आपालं महान पुण्यकार्यं याःगु जुया व निर्वाणरति देवलोक्य उत्पन्न जूगु खँ विमान वत्थु अर्थ कथाय् समुल्लेख जुयाच्चंगु दु ।

विशाखा महाउपासिकाया देहान्त जूगु नीन्यासः दँ ह्यापा जूसां वयागु आदर्शमय जीवनया यशकीर्ति बुद्ध-धर्म दतले अमर हे जुयाच्चनी । हानं ब्याक्क कुशलकामी मानवपिनि निति प्रेरणाया श्रोत जुया विशाखाया आन्तरिक आदर्श स्वरूपं आः तक नं जीवित हे दु थें जुयाच्चंगु खने दु ।

—***—

(५६)

लेखकया मेमेगु सफूत

१. विशाखा-चरित्र (प्र. सं.) (नेपाल भाषा)
२. बुद्ध-धर्मया मूलँपु ”
३. मघ माणवक ”
४. अनाथपिण्डक ”
५. महाकपिन ”
६. शीलवं जातक ”
७. माता पिता सेवा (नेपाली)

प्रकाशन-प्रतीक्षाय्

१. बौद्ध कहानी
२. राहुल माता
३. सम्यक् परिव्राजक

Dhamma.Digital